

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

TRĂIASCĂ



**ZIUA ELIBERĂRII
ROMÂNIEI
DE SUB JUGUL
FASCIST**

DIN SUMAR:

- Treptele Cobadinului
- Cei din primele rinduri
- Invizibilul duel dintre piticii și giganții mărilor...
- Matematica cea de toate zilele
- Un alt Soare, cu un alt „Pământ”
- Mesajele nervoase circulă în sens unic
- Mic ghid balnear



Cobadin 1950. Un pământ cenușiu, brăzdat de ripi, năpădit de scafeji, sub un cer arzător, zgîrcit în ploii, trebuia sălă dea rod bogat. Obținerea unor recolte înalte, în mijlocul acestei naturi, a însemnat o muncă aspră, îndirjită, uneori eroică. Aici, ca în toate satele Dobrogei, ca în toate satele României, au venit atunci activiștii de partid. Au urcat pe tractoare, înnoptînd pe cîmp. Au cărat apa cu gălețile, golind-o la rădăcina plantelor. Au înnotat prin troiene, deszăpezind grajduri. Au luptat cu seceta, visînd, împreună cu cei pe care-i ajutau, recolte bogate. I-au învățat pe țărani un nou mod de-a gândi, de-a trăi.

Dialogul purtat de către partid cu întreaga țărănie muncitoare, în acei ani, dezvăluia acesteia resursele ei de energie pentru transformarea,

din temelii, a agriculturii românești, de la mica producție țărănească, fărîmîțată, la marea proprietate colectivă, modernă. Era firesc ca, în procesul transformării socialiste a agriculturii, această lume, crunt exploatată în trecut, această lume peste care vechea orînduire coborise un vâl gros de întineric, să aspire, cu toată flința sa, spre înnoire, spre lumină. Și țărănimea din România, îndrumată și ajutată statornic de partid, a urcat treptele progresului.

Ancheta noastră își propune să infățișeze etapele acestui proces, localizat la nivelul Cobadinului, sat din Dobrogea de sud, reședință a comunei cu același nume.

TREPTELE COBADINULUI

O ANCHETĂ SOCIALĂ

1950 — anul I al cooperativei agricole de producție a însemnat puțin pentru avutul comun.

Ion Corneanu, contabilul cooperativei, citează din memorie: „Cele 196 de familii adunaseră la un loc 1320 de hectare de pământ arabil, 47 de cai de muncă, 20 de căruțe, o vacă, o pereche de boi, 23 de pluguri, citeva grape, semănători și secerători. Fond de bază — 70 000 lei. Nimic altceva. Decît... speranțele oamenilor“.

Constantin Mocanu, secretarul Comitetului comunal P.C.R.: „Drumul n-a fost rectiliniu. Integrarea țăranelor individual în sistemul muncii colective a trecut printr-un proces complex, de durată. Trebuia schimbată mentalitatea în ce privește proprietatea. Trebuiau schimbate relațiile de producție. Trebuiau schimbate obișnuințele de muncă tradiționale. La început — subliniez: doar la început — receptivitatea față de metodele moderne de lucru n-a fost generală“.

Ing. șef Vasile Marinescu: „Cînd, de pildă, am vrut să introducem prășitul mecanic al porumbului, oamenii s-au dus cu gîndul la plăpîndul fir căruia îi dăduseră frunzele și la „namila de tractor“ ce avea — ziceau ei — să treacă peste el. Trebuia să demonstrăm contrariul. Pe un lot necultivat încă am plantat... bețe! Firește, tractorul a trecut printre ele, fără să cîlîtească vreunul“.

Nicolae Fătu, cooperator: „Așa a fost, într-adevăr. Noi, țărani, sîntem oameni practici și, la fiecare noutate agrotehnică, am vrut întii dovezi că ne va folosi. Loturile experimentale ale casei-laborator au constituit pentru noi o școală. Toate ne-au fost demonstrate: că ierbicidele lansate din avion nu ofilesc plantele, că, în loc de 90 de kilograme de semințe de grîu la hectar, cum apucasem din bătrîni, e mai rentabil să semeni 200 kg; vreau să spun că învățasem ce înseamnă densitatea optimă la hectar, rostul îngrășămintelor chimice. Ei, și multe altele...“

Sabri Emurla, președintele C.A.P.-ului (din prima zi a înființării ei): „Dacă tot sîntem la amintiri, să spun și povestea mîrtoagei mele. În primul an, mai erau unii, puțini, e adevărat, care întîmpinau răsăritul soarelui din pragul casei. Trebuia să-i mobilizăm, să-i lămurim. Pe la casele acestora, treceam zilnic, cu căruța dusă de un cal ce avea bune reflexe condiționate: pe lângă curțile celor harnici trecea la trap. Dar se oprea automat (și nu-l dresasem) la porțile celor ce porneau mai greu la cîmp (azi, pentru toate drumurile pe care le făceam atunci cu calul, avem două autofurisme). Oamenii noștri au învățat, însă, repede rostul disciplinei, al spiritului colectiv. Iar pentru avutul obștesc s-au aruncat chiar și în foc. Era prin 1956. Într-un asfințit, se abătuse o cumplită furtună și trăsnetul aprinsese o șiră de paie. Palele de flăcări băteau spre grajdul din apropiere, în care se aflau o sută de vaci. Nu știu cum, în zece minute, s-a aflat acolo aproape tot satul. Mulți au smuls cu mîinile paiele în flăcări. Abia după jumătate de oră, cînd focul a fost stîns, și-au dat seama că au sprincenele arse, că li-s mîinile pline de bășici și răni... Cu oameni ca aceștia am urcat treaptă cu treaptă“.

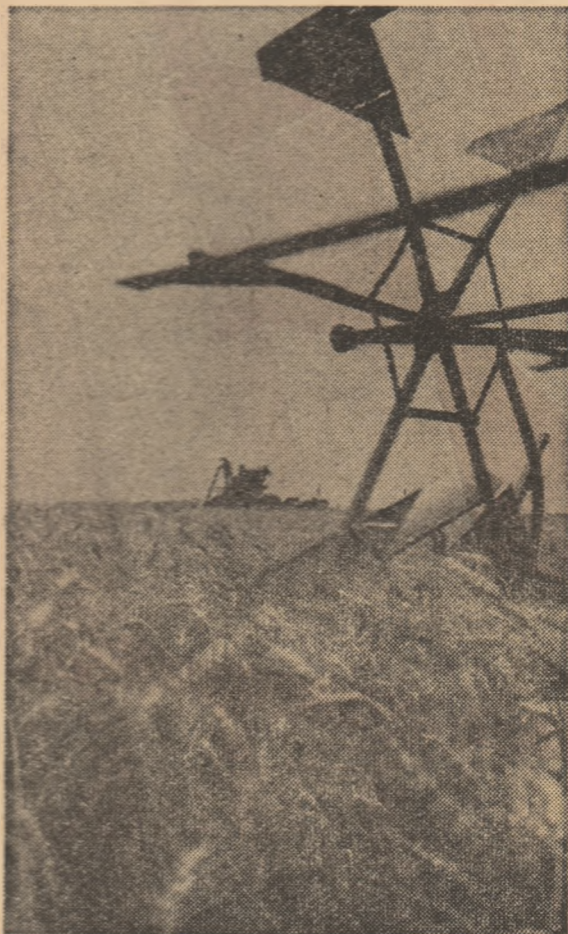
Ing. Vasile Marinescu: „Și fiecare treaptă am urcat-o cu ajutorul statului nostru, prin „emisarii“ săi: mașini agricole, tractoare, utilaje, semințe de elită, îngrășăminte chimice, credite bănești și oameni, specialiști. Azi, la păioase, lucrările sînt mecanizate sută la sută; la floarea-soarelui — 80 la sută, la grădini — 60 la sută. În cîțiva ani, mecanizarea masivă, fertilizarea lucrărilor solului, făcute științific, au ridicat vertiginos producția. În felul acesta am reușit, de citeva ori, să devenim fruntași pe țară la producția de grîu, porumb, floarea-soarelui“.

Din discuțiile purtate cu un mare număr de cooperatori, reiese că unul din factorii determinanți al creșterii puterii economice a cooperativei agricole este buna organizare și intensitatea activității politice desfășurate de către cadrele de conducere și brigadierii (în majoritate avînd o stabilitate de 10—15 ani), exigenta lor, dar și întreținerea unui sistem de comunicație permanentă cu masa operatorilor, receptivitatea la inițiativele lor.

Sabri Emurla (președintele este comunist și deputat al comunei din anul 1948): „Am socotit că nu avem dreptul să batem pasul pe loc nici măcar o zi. Cît privește pămîntul, l-am obligat, pur și simplu, să asculte de legile științei. N-are rost să vă fiîn un curs de agrotehnică. Dar să știți că operatorii noștri au urmat aceste cursuri an de an. Și la un nivel tot mai specializat. Au participat efectiv la cercetările casei-laborator. I-am trimis la diferite școli. Toți am învățat: din cărți, din practică. Avem oameni harnici, agricultori pricepuți, receptivi la nou și care știu că aici se poate duce casă bună, dacă conștiințozitatea și disciplina sînt în elementul lor. Omului trebuie să-i explici limpede ce vrei de la el (și să știi precis ce-i poți cere, fiecăruia). Omul trebuie convins. Trebuie să-i stimulezi simțul de

răspundere, să-i ceri părerea și într-o chestiune de inovație tehnică, și în alta, organizatorică, și de cooperare, să-l ajuți să gîndească mai adînc, să vadă mai departe“.

Vorbînd despre viitorul cooperativei, Ion Gîrtone, secretarul organizației de partid a C.A.P.-ului, povestea despre cele trei întreprinderi intercooperatiste de tip industrial la care sînt părtași și operatorii din Cobadin și care vor aduce venituri



După dirza înfruntare cu pămîntul, acum se văd, radioase, roadele...

mari: un complex de creștere a porcilor, altul de creștere a vacilor de lapte și o fabrică de furaje combinate. Și, apoi, în privința recoltelor: „Sperăm să fim, tot mai des, fruntași pe țară, mai ales că — așa ni s-a promis — în curînd, amenajările pentru irigații din sistemul Valea Carasu se vor extinde și asupra terenurilor noastre. Este una din marile noastre năzuințe“.

Pentru evoluția satului Cobadin, existența cooperativei agricole de producție a avut o puternică influență în toate domeniile de viață. Populația a crescut pînă la aproape 9 000 de locuitori. Mulți oameni, veniți din alte localități să lucreze aici, întii ca flotanți, au devenit cobadineni prin adopțiune. Au apărut numeroase întreprinderi care au legături economice cu C.A.P.-ul și unități de deservire. ce-și pun pecetea pe viața civilizată a satului. Toate acestea au solicitat un număr crescînd de salariați. Printre cei stabiliți în Cobadin în ultimii ani se află un mare număr de intelectuali (de la 27 în 1951, la 125 în 1971): ingineri agronomi, medici, farmaciști și, în special, cadre didactice. O dată cu apariția în Cobadin a unui liceu — deloc mai prejos decît cele mai noi licee urbane — a crescut și populația școlară.

Prof. Gh. Neagu, directorul liceului: „Am observat un fenomen care, la început, mi s-a părut ciudat. Apoi l-am înțeles. În comparație cu alți copii, mulți dintre cei provenind din familia de cooperatori au o situație extrem de bună la învățătură — sub influența netă a părinților. Aceștia au nevoie de o compensație: ei nu și-au putut permite să învețe la liceu la vîrsta potrivită. E vorba și de o ambiție pozitivă: fiil lor să nu fie mai prejos decît

alții. Mai mult, prin aspirația lor spre cultură, pe care se străduiesc să și-o apropie pe diferite căi, operatorii sînt realmente apți să și supravegheze copiii la pregătirea lecțiilor, să-i ajute. Nu puțini sînt țărani cooperatori care au absolvit în acești ani școala generală sau liceul (la secțiile fără frecvență sau serală); numai în anul școlar 1970—1971 — peste 50“.

Un sondaj printre acești elevi (mulți cu părul cărunț), care au fost întrebați despre motivul pentru care au ținut să și continue studiile, s-a soldat cu următoarele răspunsuri (citate în ordinea numărului de răspunsuri).

1) Nevoia de cunoștințe de cultură generală în activitatea cotidiană; specializarea strictă e insuficientă pentru „a ține pasul“; 2) Nevoia acumulării unui bagaj de cunoștințe, pentru a înțelege mai bine fenomenele vieții contemporane; 3) Dorința (la cei neîncărunțiți) de a urma, mai departe școli tehnice sau facultăți (de agronomie și zootehnie în special); 4) Simțul demnității: vor să poată vorbi, de la egal la egal, cu copiii lor. Dintre tinerii Cobadinului, în ultimii ani, 159 s-au îndreptat spre institute de învățămînt superior.

„Multe s-au schimbat în casele noastre de cînd există cooperativa — povestea țăranelor cooperatori Petre Matei. Pînă și lumina tot de la ea ni se trage. Mai întii și întii acolo am văzut foloasele electricității. Apoi, iluminatul electric pe străzi se alimenta de la grupul electrogen al C.A.P.-ului. Ce-a fost în sat cînd s-au aprins primele becuri! Oamenii dansau pe stradă. Nimeni nu s-a culcat înainte de miezul nopții. La fel s-a întîmplat și cînd s-au instalat primele difuzoare, cînd a apărut primul aparat de radio, primul televizor. Acum ne-am obișnuit cu toate acestea, ni se pare că le avem de cînd lumea. Parcă fac parte din familie“.

Corneliu Teodorov, directorul căminului cultural: „Termenul de comparație pe care le oferă, adeseori, radioul și televiziunea, filmele bine selecționate care rulează la cinematograful, sînt amintite de cooperatori și în raport cu activitatea căminului. Nu ne mai putem permite să prezentăm spectacole mediocre sau conferințe anoste. Riscăm să avem săli aproape goale“.

Gherghina Manoliu, șefă de echipă în zootehnie: „Rolul electricității în viața noastră zilnică? Eu simt această binefacere și în munca mea de la C.A.P. Dar noi, femeile, mai ales, o binecuvîntăm. Și în ceasurile pe care le petrecem acasă. Mult, foarte mult ne ușurează munca în gospodărie. O mașină de spălat rufe, să zicem, parcă răzbuună chinul mamelor noastre care, cu mîinile învinețite, spălau rufele în copae, izbînd în ele cu maiul“.

E greu de epuizat toate compartimentele în care existența C.A.P.-ului, perspectiva pe care a deschis-o și veniturile pe care le-a adus oamenilor au determinat influențe, repercusiuni. Totuși, nu putem omite un element esențial, despre care ne-a vorbit

Ion Manolescu, primarul comunei Cobadin: „Cei dintii care au început să și ridice case noi au fost și primii înscriși în cooperativă. Apoi, pe măsură ce numărul familiilor cooperatiste a crescut, s-au înmulțit și casele noi sau complet renovate (80 la sută din totalul locuințelor). Dar s-au produs și schimbări în ce privește spațiul locuibil, funcționalitatea camerelor. Înainte vreme, întreaga familie se înghesuia în 1—2 camere. Acum, cele 4—5 încăperi au căpătat denumiri care corespund exact funcției lor: dormitor, sufragerie, cameră pentru copii și chiar cameră de zi, unde — de obicei — sînt plasate televizorul și biblioteca; această mobilă este tot mai frecventă în casele operatorilor, spre amărăciunea bibliotecarei de la căminul cultural care înregistrează, în fișe, tot mai puține împrumuturi... Am construit și 2 blocuri cu trei nivele, o șosea asfaltată de 15 km, magazine moderne... Peste 2—3 ani, vor fi mult mai multe de văzut; de pildă, un cinematograful în aer liber, un complex sportiv, un nou sediu politico-administrativ, un cămin cultural cu etaj, cu care cred că vom avea de ce să ne mindrim, un... dar să nu anticipăm prea mult“.

Cobadin 1971. Pămînt străvechi, pămînt fertil, întinerit în zilele noastre. Oamenii lui care, altădată, aveau o unică falmă — cumplita lor sărăcie — sînt azi recordmeni ai recoltelor bogate. Și trăiesc, precum li-e munca, precum merită. Treptele pe care au pășit ei, sînt treptele pe care a pășit întreaga țărănie din România, pentru a intra în arena largă a societății socialiste, pentru a deveni creatoare și beneficiară a progresului social.

Ioana Savu

CEI DIN PRIMELE RÎNDURI

Am stat ore întregi în fața colii albe de hirtie și a carnetelor de notițe. Am scris și am re-
scris în minte începutul acestui reportaj de zeci de ori.

Dar cum altfel decît cu emoție și exigență ai putea scrie despre oamenii, despre comuni-
știi unei uzine ca „23 August”, acum în preajma sărbătoririi zilei de 23 August?

M-am gândit să încep mai întâi cu o imagine din trecut: cu temnița. În celule nici măcar un scaun. Doar cimentul de pe jos. La un singur cuvînt de nemulțumire sau numai la o singură privire mai cutezătoare, omul era dat pe mina jandarmilor din uzină. Mi-a povestit despre acest lucru un frezor mai în vîrstă, Mihalea Cristea: „Credeau că sint comunist. Nu eram. Dar am devenit”.

Apoi m-am gândit să încep cu „trenul alb”: primul automotor fabricat în uzină prin anul 1935 și dăruit de Malaxa familiei regale. Pe porțile uzinei ieșea „trenul alb” — automotor de mare lux. În casele forjorilor, turnătorilor, strungarilor sau timplarilor care-l făuriseră, pîlpiau lămpile cu gaz.

Și m-am mai gândit să amintesc — ca un revers al imaginii din trecut — de o realitate tonifiantă a zilelor de azi: cele peste 500 de apartamente noi în care oamenii uzinei s-au mutat numai în ultimul cincinal. Sau de activitatea culturală care se desfășoară în uzină: despre cîntecele pregătite de cor în cinstea zilei de 23 August, despre spectacolul pregătit de brigada artistică de agitație, despre taraf sau cineclub.

Și, pentru că am amintit de cineclub, m-am gândit la un moment dat să încep acest reportaj cu un tînăr maistru de la sectorul aparataj de frînă: Gheorghe Hirdău. Este scenaristul și operatorul unui film din viața uzinei.

— Ce ai vrut — l-am întrebat — să exprimi prin acest film?

— Bucuria de a trăi și crea — mi-a răspuns...

M-a ademenit și o altă introducere în reportaj: o cronică succintă a drumului străbătut de uzină în cei 50 de ani care au trecut de la începuturile ei: de la clădirile răzlețe din trecut și tehnica rudimentară utilizată, la complexul industrial, modern, de azi.

Dar cea mai aproape de inimă îmi este o altă imagine. Ea este sugerată de bucuria cu care constructorii de mașini l-au primit în mijlocul lor — ca și în alte dăți — pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul uneia din ultimele adunări generale a reprezentanților salariaților. Reîntîlnirea conducătorilor partidului și statului cu harnicii constructori de mașini de la „23 August” a prilejuit o vibrantă exprimare a dragostei și atașamentului față de Partidul Comunist Român, față de secretarul său general, mărturie a legăturilor trănice dintre partid și popor.

Intr-o atmosferă dominată de spiritul exigenței muncitorești, de vie dezbateri principiale, vorbitorii au analizat în profunzime probleme care privesc atît propria uzină, cît și ansamblul economiei naționale. Au fost relevate înfăptuirile de seamă ale colectivului uzinei în cincinalul 1966—1970 (producția realizată, de pildă, a fost cu 61 la sută mai mare în 1970 față de anul 1965), deficiențele care mai dăinuiesc și măsurile necesare pentru înlăturarea lor cît mai grabnică. Totodată au fost studiate cu atenție sarcinile sporite ale anului 1971, cele ale noului cincinal în ansamblul său, inclusiv proiectul suplimentar de dezvoltare pînă în 1975.

Un tanc născut mort

La comitetul de partid al uzinei am putut să cercetez numeroase documente, extrem de interesante, legate de lupta comunistilor din uzină în trecut. Unui scriitor i-ar putea sugera nenumărate subiecte.

În februarie 1930, cei de la „Malaxa” se solidarizează cu muncitorii greviști de la Uzinele „Le-maitre”. Siguranța Generală raportează: „Mari agitații la Malaxa... Comunistii de la Malaxa au îndrumat pe muncitori să formeze un comitet de acțiune...”

Avîndu-i în primele rînduri pe comunistii, lupta ia cele mai variate forme. Intr-un manifest difuzat în uzină în luna ianuarie a anului 1932 este demascată politica de concedieri. Și se subliniază faptul că numai de Anul Nou din 2000 de salariați au fost concediați 1600.

Intr-un alt manifest se arată: „**Nol avem puterea de a impune patronului respectarea drepturilor noastre și a demnității omenești. Puterea aceasta constă în unirea noastră, a tuturor, într-un front unic de luptă.**”

În timpul grevelor muncitorilor petroliști și cereștiști din februarie 1933, pe secția mecanică a Uzinei „Malaxa” flutură steagul roșu.

Tot cu steaguri roșii, răspunzînd chemării Partidului Comunist Român, și avîndu-i pe comunistii în frunte, muncitorii de la „Malaxa” demonstrează pe străzile Bucureștiului, scandînd lozinci împotriva dictaturii fasciste și pregătirilor de război. 40 de manifestanți sînt arestați.

O notă a Siguranței statului din octombrie 1941 semnala „acțiunile de sabotaj întreprinse la „Malaxa” din cauza agitatorilor comunisti, care urmăresc să întîrzie producția industrială, în special de armament”.

Sute și mii de obuze au plecat cu focoașe defecte. Acțiunile de sabotare au zădărnicit omologarea și definitivarea tancului „M”, prevăzută pentru producția de serie.

Inima tuturor acestor acțiuni au fost comunistii. Din această inimă pulsa singele viu al luptei pline de curaj în vinele, în întregul organism al uzinei, din om în om, din atelier în atelier, din secție

în secție. Așa a fost la Malaxa. Așa a fost în întreaga țară.

La chemarea comunistilor, în zilele lui august 1944, muncitorii de la „Malaxa” au apărut, cu arma în mînă, halele uzinei amenințate de a fi minate, aruncate în aer. Răspunzînd chemării partidului comunistilor, ei s-au înscris în gărzile muncitorești, contribuind la apărarea și eliberarea Capitalei.

În aceeași perioadă, partidul lansează marea chemare „Totul pentru front, totul pentru victorie!” În uzină, din inițiativa organizației P.C.R. se formează un comitet de fabrică ce conduce, peste capul acționarilor și reacțiunii, întreaga activitate. Timpul de reparare a locomotivelor este redus la jumătate. Și în acea perioadă transporturile constituiau o verigă principală în ansamblul măsurilor necesitate de marele efort de război și de redresare a economiei naționale.

„**Imediat după 23 August 1944 — povestește pensionarul Marin Vintilă — am hotărît să schimbăm numele locomotivelor; în loc de „Malaxa” să le zicem „23 August”, spre aducerea aminte a zilei pe care am așteptat-o atît de mult. Atunci, noi am turnat primele plăci cu numele Uzina „23 August”.**”

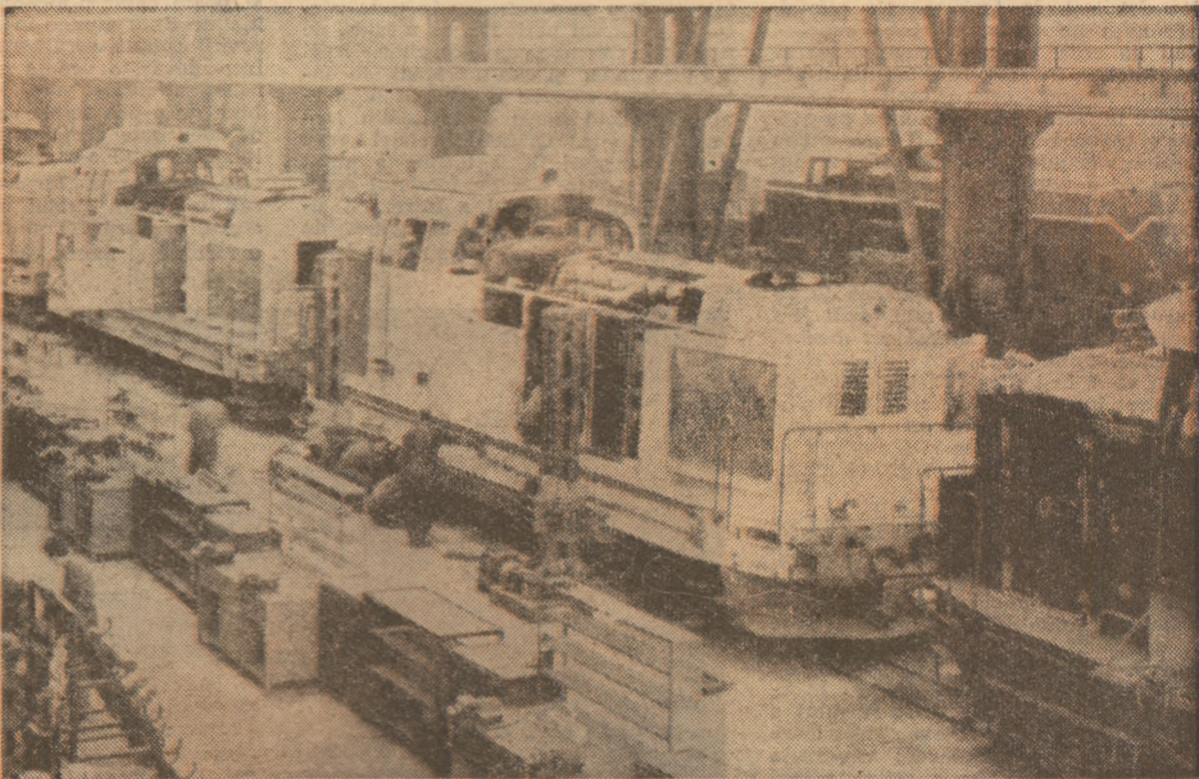
„Eram tînăr pe atunci — își amintește strunga-

Ne vorbește de automatizarea calculului principal pe întreaga uzină.

— Deocamdată — ne spune el — nu avem computerul nostru. Colaborăm cu o altă instituție. La anul însă vom primi în dotare un computer propriu. În așteptarea lui, lucrăm la codificarea producției. Pînă acum au fost codificate peste 60 000 de materiale și piese diverse. Va trebui însă să ajungem la circa 245 000. Pentru anumite servicii este vorba de un efort dublu. Trebuie să facă față și sarcinilor curente, și nevoilor solicitate de introducerea prelucrării automate a datelor.

Și peste hotare

Colectivul comunist de la Uzinele „23 August” în spiritul internaționalismului proletar care a caracterizat întotdeauna clasa muncitoare din România, a căutat, cu maximum de exigență, să-și aducă contribuția și să îndeplinească pe deplin sarcinile puse de conducerea partidului în amplă și complexă activitate de colaborare economică cu țările socialiste. Se întîmplă astfel, nu o dată, ca unii din oamenii uzinei să lucreze la mii de kilometri de patrie. Inginerul Nicolae Dincă, de exem-



Pe banda de montaj: un nou lot de locomotive Diesel-hidraulice

plu, a lucrat o perioadă de timp în R.P.D. Coreeană: în cadrul asistenței tehnice acordate pentru montarea unei fabrici de ciment ale cărei principale utilaje fuseseră făurite la Uzinele „23 August”. S-a aflat că, nu o dată, muncea și cite 30 de ore în șir. Schimburile se succedau, el rămînea pe loc...

Am stat de mai multe ori de vorbă cu Marif Enache, secretarul Comitetului de partid al uzinei. În fața lui, a Comitetului de partid, a organizațiilor de partid, a celor peste 3000 de comunisti de la „23 August” ca și a întregului colectiv, de altfel, se află o mare complexitate de probleme.

— O parte din producția uzinei, de pildă — ne-a explicat el — merge la export. Mai bine de 10 la sută. Conform planului, însă, urmează să ajungem la 30 la sută. Cu creșterea suplimentară ce o prevedem pentru anul următor va trebui să exportăm 45—50 la sută din producția întreprinderii. Aceasta pe lingă satisfacerea cît mai completă a cerințelor diferitelor ramuri ale economiei naționale. Înseamnă că va trebui să făurim numai mașini și utilaje de cea mai înaltă tehnicitate, la nivelul tehnicii mondiale. Înseamnă, de fapt, că spre sfînele anului 1973 Uzina „23 August” va cunoaște o reînnoire completă din punct de vedere tehnologic și organizatoric. Sînt sarcini care solicită ridicarea continuă a nivelului profesional al cadrelor noastre, creșterea a noi cadre de cele mai diferite specialități care să ne permită — paralel cu sporirea randamentului utilajelor tehnologice — trecerea neîntîrziată la generalizarea schimbului doi și introducerea schimbului trei. Sînt numai cîteva din acțiunile ce vor trebui întreprinse și care se vor desfășura în contextul unei munci ample de ridicare continuă a nivelului politic și cultural al întregului nostru colectiv...

Comunistii, ca întotdeauna, vor fi în primele rînduri.

„Cu fața la lucru”

Da, cu totul altele sînt astăzi problemele ce stau înaintea comunistilor uzinei. Ei sînt însă ascultați și urmați de colectiv cu aceeași încredere.

Trebuia realizat proiectul unei locomotive Diesel-hidraulice tropicalizate, pentru Nigeria. Un asemenea proiect cerea șase luni de zile. De astă dată trebuia executat mult mai repede. Inginerul Constantin Croicu s-a angajat să execute lucrarea în numai trei luni. Alți membri de partid din colectivul său, ca Ion Dumitrache sau Remus Paraschiv, l-au asigurat de întregul sprijin. Erau însă și unii sceptici. Ion Han de pildă. Sau Gheorghe Costache. Dar iureșul muncii i-a cuprins pe toți. Han și Costache nu erau membri de partid. Totuși nu o dată au putut fi văzuți și ei venind la uzină pe la cinci dimineața, așezîndu-se la planșetă la fel cu ceilalți. Zile în șir nu s-a glumit, nu s-au spus vorbe de prisos. Toți erau „cu fața la lucru”. Toate proiectele s-au încheiat, potrivit angajamentului, la timpul optim.

Ion Marcoci este economist și șeful celui mai tînăr serviciu din uzină: serviciul de informatică. Întrebăm despre unele din preocupările actuale.

INVIZIBILUL DUEL DINTRE PITICII ȘI GIGANȚII MĂRILOR...

Mini-submarine contra nave de linie

La sfârșitul lui 1935, doi ingineri mecanici din marina de război italiană au construit o torpilă care putea fi comandată de om; noua armă avea șase metri lungime, un diametru de circa jumătate de metru și era propulsată de două elice acționate de un electromotor.

Era dirijată de un echipaj alcătuit din doi inși. În față se afla pilotul, care avea un tablou de bord cuprinzând un ceas, compas, ampermetru și manometru; îndărătul lui se află scaful. Amândoi erau protejați de scafandre impermeabile, cu tuburi cu oxigen și măști de protecție. Torpila putea rămâne sub apă circa șase ore, se deplasa cu o viteză de trei noduri și se putea scufunda până la patruzeci de metri adâncime.

În timpul luptelor din Etiopia, marele stat major al marinei italiene a hotărât să creeze un detașament de piloți torpilori, căruia mai apoi i-a schimbat numele în unitate cu misiuni speciale.

Iar când, în iunie 1940, Italia fascistă a intrat în război împotriva Angliei și Franței, alături de Germania nazistă, comandamentul italian și-a amintit iar de invenția celor doi ingineri mecanici.

În august 1940, serviciul de spionaj italian a aflat că în portul Alexandria se aflau două nave de linie engleze și un portavion. Submarinul „Iride” — transportor de torpile comandate — a primit ordinul să se îndrepte spre Alexandria. În dimineața zilei de 21 august, submarinul a fost interceptat de torpilorul britanic „Calypso”. În același timp, echipajul submarinului a mai zărit și trei avioane torpiloare engleze, încât comandantul vasului a hotărât să recurgă la o serie de manevre complicate. Cu toate acestea, forțele fiind inegale, până la urmă „Iride” a fost scufundat.

Avatarurile lui „Scire”

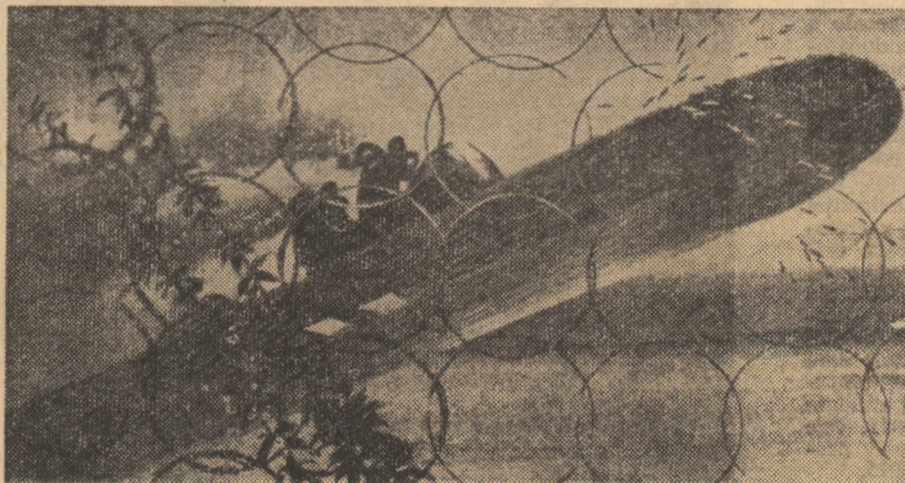
La 21 septembrie 1940, submarinul „Gondar”, cu trei torpile la bord, a încercat la rândul lui să-și transporte încărcătura ucigașă către Alexandria. Călătoria, care a durat opt zile, s-a desfășurat în bune condițiuni, dar tocmai când nava s-a apropiat de țintă, comandantul a primit ordin să se înapoieze întrucât, așa cum anunțase serviciul de spionaj, navele engleze părăsiseră baza navală. Chiar atunci însă submarinul italian a fost reperat de niște nave de război engleze, care l-au urmărit timp de douăsprezece ore atacându-l cu bombe de adâncime. Curând, „Gondar” și-a pierdut stabilitatea și a început să răvășească tot mai puțin la comenzile cirmei. Apoi a început să se scufunde încet, încet. În urma unor manevre abile, și în același timp desperate, echipajul a izbutit să ridice toți pentru foarte scurt timp la suprafață nava și s-o părăsească rapid, după care aceasta s-a cufundat vertiginos.

Cam în aceeași perioadă, un alt transportor de torpile, submarinul „Scire”, a pătruns în zona Gibraltarului dar, în timp ce se apropia de strâmtoare, a fost rechemat la bază. La sfârșitul lui octombrie, „Scire” și-a părăsit iar baza și s-a apropiat, în condițiuni convenabile, de Gibraltar. Mai avea numai patru mile până la intrarea în port. Șase inși, în costume ușoare de scafandru, au început să pregătească pentru acțiune trei torpile. Dar două dintre ele s-au scufundat pe loc din cauza unor defecțiuni tehnice, iar a treia s-a izbit de digurile nordice ale bazei navale engleze și s-a dus la fund chiar sub prova navei de linie „Barham”.

În mai 1941, „Scire” s-a îndreptat spre golful Algeiras, unde a lansat trei torpile. Dar și de astă dată torpilele s-au scufundat fulgerător din

cauza defecțiunilor în sistemul de lansare și ghidare.

Cîteva luni mai târziu, „Scire” s-a strecurat pentru a patra oară în golful Gibraltar. Și din nou au fost lansate trei torpile, care s-au îndreptat spre port. Una naviga la suprafață; apa ajungea echipajului pînă la briu. Torpila a trecut cu bine pe lângă vedetele engleze care patrulau în rada portului și lansau periodic, ca măsură de precauție, bombe de adâncime. Apoi s-a scufundat și s-a apropiat de intrarea în port spre a verifica dacă există clasicul baraj alcătuit din lanțuri împletite. Orificiile rețelei erau destul de mari, încât torpila a putut trece ușor prin ele. Pe fundalul cerului nocturn, echipajul a întrezărit silueta prelungă a unui cargobot de mare tonaj. Torpila s-a îndreptat încet



Strecurindu-se prin ochiurile plasei de protecție, torpila își caută victima

spre navă, a încadrat ținta, a fixat explozibilul, a declanșat mecanismul focosului și s-a depărtat numaidecît.

Apoi mica navă-torpilă a ieșit prudent prin rețeaua antisubmarină și s-a apropiat cu bine de țarm pentru a se camufla în ape puțin adânci. Întreaga operație a durat circa cinci ore: două mari petroliere și un cargobot englez încărcat cu muniții s-au dus la fund.

În decembrie 1941, „Scire” și-a croit din nou drum spre Alexandria. Echipajul unei torpile s-a apropiat de nava de linie britanică „Valiant” și a instalat sub chilă o încărcătură explozivă. Dar în cele din urmă a fost reperat și, evident, capturat. Interogarea n-a dat nici un rezultat. La ora patru dimineața, însă, o explozie puternică a zguduit vasul care, după două ore, a fost înghițit de valuri. După el a sărit în aer o altă navă de linie: „Queen Elisabeth”, apoi s-a scufundat și un mare petrolier.

În 1942, englezii și japonezii au fabricat și ei torpile pilotate care, în principiu, nu se deosebeau prea mult de cele italiene, dar tactica utilizării lor era alta.

La numai 15 mile de „Tirpitz”...

În octombrie 1942, comandamentul englez aflat că într-un fiord norvegian, aproape de Trondheim, la 450 mile de insulele Shetland, staționa ancorată nava de linie „Tirpitz” — mîndria flotei naziste.

Planul de atac a fost astfel conceput. Micul vas pescăresc „Arthur” urma să remorcheze două torpile. Echipajul avea acte norvegiene false, care arătau că vasul transporta o încărcătură spre portul Trondheim.

La 26 octombrie 1942, „Arthur” a părăsit insulele Shetland și s-a îndreptat spre țarmul Norvegiei. În dimineața zilei de 29 octombrie, vasul a intrat în strîmtoarea Trondheimsfjorden, unde germanii instalaseră un post de control. Englezii știau asta și nu se îndoiau că postul nazist avea să controleze actele vasului și ale echipajului și, poate, chiar și încărcătura. De aceea, înainte de a ajunge în strîmtoare, marinarii camuflaseră torpilele sub chilă. Într-adevăr, o vedetă germană a controlat minuțios vasul, verificînd mai bine de o oră actele de bord și actele de identitate ale membrilor echipajului. Dar totul s-a sfîrșit cu bine.

Se hotărîse ca „Tirpitz” să fie aruncat în aer în cursul nopții. În ziua aceea, în fiordul Trondheim a izbucnit o furtună și micul vas pescăresc a in-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj |



țul sens al cuvîntului. Ele nu aveau instalație interioară lanstorpile. De-a lungul bordurilor se aflau niște conținere lungi, fiecare cu circa două tone de exploziv și mecanisme de ceasornic.

Submarinele de buzunar puteau acționa numai aproape de țarm. Ca să străbată Marea Nordului și să atace nave inamice lângă țarmul norvegian, de pildă, ele trebuiau transportate cu alte mijloace camuflate. După lungi experiențe, comandamentul englez a hotărît să remorcheze navele de buzunar cu ajutorul submarinelor transoceanice.

La începutul lui februarie 1943, avioane engleze de recunoaștere au descoperit din nou, în fiordul norvegian Algen, nava de linie germană „Tirpitz”, iar la cîteva zeci de mile depărtare de ea crucișătoarele „Scharnhorst” și „Lützow”. Englezii au încredințat operația de distrugere a acestor vase echipajelor a șase submarine de buzunar: „H-5”, „H-6”, „H-7”, „H-8”, „H-9” și „H-10”, care au fost remorcate de submarinele transoceanice „Trusher”, „Truculent”, „Stubborn”, „Sea Nymph”, „Cyrtis” și „Sceptre”.

În zorii zilei de 15 septembrie, după patru zile de navigație remorcată, comandantul lui „H-8” a simțit că, brusc, cablul de remorcă se rupsesse. Echipajul a introdus aer în tancurile de balast și a ieșit la suprafață. Marea era pustie, „Sea Nymph” nu observase ruperea cablului și continua să înainteze. În această situație comandantul lui „H-8” a hotărît să se îndrepte spre țintă pe altă rută. După 36 de ore, s-a întilnit cu „Sea Nymph” și a fost din nou luat la remorcă. Dar a doua zi, submarinul pitic s-a înclinat brusc la tribord; compartimentul cu aer al încărcăturii explozive de la babord se spărșese și luase apă. Curînd, o avarie similară s-a produs și la tribord. Încît la 18 septembrie, după eforturi zadarnice de a-l repara, submarinul s-a scufundat. Alte două submarine de buzunar avuseseră și ele o soartă asemănătoare. La 16 septembrie se scufundase „H-9”, iar curînd după aceea dispăruse și „H-5”. În schimb, „H-6” a izbutit să ajungă în zorii zilei de 21 septembrie în fiordul Algen. Fiordul era împinșit de nave germane. „H-6” avea de străbătut pînă la „Tirpitz” numai 800 de metri; o manevră reușită și submarinul englez a depășit un nou baraj de protecție și s-a oprit sub bordajul navei dușmane. Se vede însă că echipajul vasului german reperase zgometele produse de elice. Încît pînă la urmă echipajul a fost capturat de nazisti, dar numai după ce izbutise să amplaseze sub chilă navei inamice două încărcături cu exploziv.

Urmînd aceeași rută ca „H-6”, submarinul de buzunar „H-7” a izbutit și el să plaseze sub nava de linie germană o încărcătură ucigașă. Și deși submarinul a fost scufundat, sacrificiul lui n-a fost inutil. O explozie cumplită a zguduit vasul german. Din pricina fantasticului șoc produs, „Tirpitz” a fost pur și simplu proiectat afară din apă. Tromba de apă care se ridicase la tribord s-a abătut asupra celor patru turele de artilerie. Legătura telefonică dintre puntea de comandă și posturile de artilerie antiaeriană s-a întrerupt, cîrma de la tribord, un grup electrogen și multe alte mecanisme s-au defectat. Lucrările de reparare a vasului au durat mai bine de jumătate de an; abia în aprilie 1944 a putut „Tirpitz” părăsi din nou fiordul.

Succesul i-a costat pe englezi șase submarine de buzunar. Din 24 de oameni, 10 au murit, dar șase au izbutit să-și îndeplinească misiunea, după care au petrecut doi ani în captivitate.

Dmitri Novikov

INTERVIU

„Solaris”, fără exotism cosmic

— Andrei Tarkovskii, ecranizați „Solaris”, o povestire științifico-fantastică a scriitorului polonez Stanislaw Lemm. În ultima vreme literatura de anticipație îi atrage tot mai mult pe cinești. Cum vă explicați interesul pentru acest gen?

— Am să încerc să explic de ce m-am decis eu pentru „Solaris”. Profunzimea și sensul cărții lui Lemm nu țin de genul științifico-fantastic și a o iubi doar pentru gen ar fi prea puțin. Căci e vorba nu numai de ciocnirea cu Necunoscutul din evoluția gândirii umane, ci și de educația morală a omului în funcția de noile descoperiri în câmpul cunoașterii științifice. Conflictul pe care-l are de rezolvat eroul povestirii, Kelvin, se exprimă în confruntarea cu propria-i conștiință, materializată sub înfățișarea prietenei lui din tinerețe. Kelvin nu-și trădează principiile morale pe care le socotește obligatorii pentru el. Fiindcă a le trăda însemna, în cazul lui, a rămâne la vechiul nivel, fără a încerca măcar să se ridice la cel nou. Kelvin face acest pas înainte și plătește scump pentru el. Această relație complexă între aspectul moral și legile evoluției gândirii omenești creează premisele necesare genului științifico-fantastic.

— Totuși nu mi se pare întâmplător faptul că abordați o problemă familiară creației dv. în această cheie. Poate pentru că literatura de anticipație impune condiții speciale de ecranizare?

— În filmul meu există două probleme fundamentale. Prima ține de ecranizare în genere.

Proza are însușirea specială de a se bizui pe experiența sentimentală a cititorului. Oricât de amănunțit ar fi descrisă o scenă, în virtutea experienței proprii, cititorul o vede așa cum l-au obișnuit această experiență, caracterul, preferințele, gustul lui. „Război și pace” citit de o mie de oameni înseamnă o mie de cărți diferite. Această caracteristică esențială explică și forța de pătrundere a literaturii, democratismul ei, dacă vreți, precum și garanția contribuției de coautor a cititorului. Un cititor cu fantezie știe să vadă dincolo de o descriere laconică, fapt pe care și conțiază, mai mult sau mai puțin conștient, scriitorul. Și chiar cînd i se dau detalii, oricît de multe și de ultra-exacte, el le recepționează totuși selectiv, trecîndu-le prin filtrul său estetic subiectiv. Aș numi adaptare estetică acest mod particular al prozei de a acționa asupra cititorului.

Asta în literatură. În film, fiecare cadru, fiecare scenă, fiecare episod fixează într-un anumit fel o întâmplare, un peisaj, o figură. Concretul capătă o expresie clară, fără echivoc, care poate să nu coincidă întotdeauna cu experiența subiectivă a spectatorului. De aici și grava primejdie de a nu fi aprobat de public.

Unii mai cred că filmul este o sursă de exotism, de necunoscut pentru spectatori și că de aceea îi și atrage atât de tare. E inexact.

Am observat din experiența mea că atunci cînd structura de imagini emoționale a unui film se sprijină pe memoria autorului, pe asemănarea dintre impresiile personale de viață și țesătura filmului, forța emoțională a acestuia crește. Și, dimpotrivă, cînd e construit numai după formula operei literare care a servit ca bază dramaturgică, filmul nu-i mișcă pe spectatori, chiar dacă-i lucră cu maximum de conștiințiozitate.

Cu alte cuvinte, dacă cineastul nu poate acționa asupra spectatorului prin intermediul experienței acestuia, cum se întâmplă în cazul literaturii, atunci el trebuie să-i povestească cu sinceritate despre experiența sa. A transforma o operă literară în secvențe de film in-



seamnă a prezenta pe ecran o versiune proprie a respectivei opere.

— Majoritatea regiilor de filme științifico-fantastice se simt obligați să asalteze imaginația spectatorilor cu amănunte despre modul de viață din alte lumi, cu detalii tehnice despre construcția și funcționarea navelor cosmice, încercînd astfel adesea ideea filmului. E tocmai prin ceea ce păcătuiește, după părerea mea, și filmul american: „2001: Odișeea cosmică” al lui Stanley Kubrick.

— Observația mi se pare întemeiată. În toate filmele științifico-fantastice pe care am avut ocazia să le văd, autorii îi silesc pe spectatori să vizioneze detalii de structură materială a viitorului. Ba mai mult, unii (cum e cazul lui Stanley Kubrick) își subtitulează filmele „de previziune!”

În ce mă privește, aș vrea să fac „Solaris”, în așa fel încît pe ecran să nu transpară nici urmă de exotism (mă refer la exotismul tehnic).

Ce înțeleg prin asta? Dacă, de exemplu, am filma simpla îmbarcare a unui grup de pasageri într-un tramvai despre care nu știm nimic și nu l-am văzut niciodată, ar ieși cam așa cum se întâmplă la Kubrick cu episodul aselenizării navei cosmice. Dacă, însă, am filma aselenizarea ca pe o îmbarcare într-un tramvai obișnuit, atunci totul ar căpăta un aer firesc. Personajele trebuie să se miște într-o ambianță reală, obișnuită, și nu într-una exotică. Insistarea asupra proceselor tehnologice ale viitorului transformă baza emoțională a filmului ca fapt de artă într-o schemă moartă cu pretenții — nejustificate — de adevăr.

Cînd fixarea realității pe peliculă va deveni la fel de simplă ca în artele tradiționale (cu hirtie și creion, cu penel și culori, cu marmură și daltă) atunci o să mă stăm de vorbă. Atunci cinematograful va deveni realmente arta numărul 1, iar muza lui — regina tuturor celorlalte.

I. Abramov

CINEMA

Dragoste și adevăr

Spaniolele pe care le evocă regizorul Roberto Bodegas într-unul din filmele sale, nu sînt turiste la Paris. Călătoria pe care o fac în capitala Franței are alt mobil: nu este o călătorie de plăcere, ci de nevoie. Ele pleacă acolo să se angajeze la stăpîn. Servitoarele din Spania sînt azi un fenomen atît de răspîndit în Franța, încît a servit chiar drept subiect pentru o anchetă sociologică specială.

Această problemă socială gravă, profundă se reflectă, ca într-o picătură de apă în destinul uneia din multele fete venite din Spania la Paris în căutare de lucru. Fata se numește Isabel și realizatorii filmului o înconjoară și o prezintă cu multă simpatie.

Timidă, sperioasă, Isabel a venit dintr-un sat spaniol în ameteitoarea metro-

polă franceză. Noua viață care o așteaptă se deosebește ca de la cer la pămînt de ceea ce a lăsat acasă. Realizatorii evită contrastele directe, dar luxul și abundența de obiecte care invadează ecranul îndeamnă la comparații. În locuința stăpînilor parizieni confortul e împins pînă la artă. Fotolii de piele, camere uriașe, bucătăria imaculată ca o sală de operație. Soare artificial — poți să te bronzezi fără să te miști din pat. De ce li se dă însă atîta importanță? Pentru că în casa unde a intrat Isabel obiectele domnesc ca niște monarhi absoluți. Stingăcia și aproape spaima cu care fata se mișcă printre ele la început simbolizează ciocnirea dintre un om viu și lumea neînsuflețită, nepăsătoare a lucrurilor.

Realizatorii li s-ar putea reproșa un anumit sentimentalism melodramatic. S-ar putea spune, de asemenea, că povestea de dragoste dintre Isabel și slăbul, lașul Manolo e banală. Dar la fel de adevărat e și altceva: Bodegas și echipa lui au mers la general la concret, la individual pe un drum indicat în bună măsură de sociologie; iar pentru sociologie, banal este sinonim cu foarte răspîndit. Cineștii spanioli au căutat astfel nu atît originalitatea, cît adevărul.

Filmul se încheie cu o idee simplă și înțeleaptă. Oamenii își pot păstra omenescul din ei în ciuda suferințelor și a loviturilor soartei. Isabel se desparte de Manolo, dar acum ea nu mai este singură: are un copil. Privirea ei a devenit directă și fermă, ținuta stăpînită, demnă. Un om s-a ciocnit cu viața și a rezistat.

N. Zelenko

REFLECTOR

● În orașelul Bald de lângă Odesa există un monument în amintirea viteazului colonel Șimanski, originar din partea locului. Agent al serviciului de informații sovietic, Șimanski a adus mari servicii țării sale în cursul celui de al doilea război mondial, prin activitatea lui neînfrică. Zilele acestea Baldul găzduiește o echipă a studioului din Odesa, care turnează acolo exterioarele filmului „Colonelul Șimanski”. Realizatori: scenarist Vasili Zemelek, regizor G. Iungvald-Hilkevici, interpret titular Nikolai Olealin.

● Pînă acum sînt cunoscuți trei dintre interpreții viitorului film al lui Luchino Visconti. „În căutarea timpului pierdut”, ecranizare după celebra operă a lui Proust: Silvana Mangano, Brigitte Bardot și Alain Delon.

● La Moscova a avut loc premiera filmului documentar sovietic „Drumurile Americii”, o analiză socială și politică a S.U.A.

● Radovan Lukavsky și Vasilav Vaska sînt Sherlock Holmes și, respectiv, doctorul Watson în filmul cehoslovac „Nostalgiea lui Sherlock Holmes”.

● „Cinema à papa” — declarație de dragoste făcută cu haz și duloșie de regizorul francez Claude Berri vechiului cinematografului părinților.

TEATRU

De mult, de mult...

Piesa „De mult, de mult” de A. Gladkov face parte din „fondul de aur” al Teatrului Central al Armatei Sovietice. Premiera a avut loc acum treizeci de ani, la Sverdlovsk, unde se evacuasera teatrul, și s-a bucurat de un succes neobișnuit. Dar nu numai pentru că spectacolul fusese pus în scenă de mina de maestru a lui Alexei Popov, iar rolul principal era interpretat de talentata Liubov Dobrjanskaja. Succesul a fost hotărît mai ales de tema piesei: tema dragostei de patrie. Eroismul și patriotismul vădit de poporul rus în războiul din 1912 aveau o rezonanță deosebită în 1941, cînd un nou război pusese la grea încercare poporul sovietic.

După trei decenii teatrul a reluat spectacolul. Pe noul afiș, alături de numele primului realizator Alexei Popov, figurează acela al fiului său Andrei, autorul noii versiuni scenice.

Spectatorii au venit la teatru ca la o întîlnire cu un vechi prieten. Deși exista un oarecare risc ca interesul lor să nu mai fie la fel de mare, după „concuranța” excelentului film „Balada husarilor”, realizat tot după piesa lui A. Gladkov. S-a putut vedea însă, că publicul nu se desparte ușor de eroii îndrăgiți.

Istoria Șurei Azarova nu-i numai neobișnuită, ci și emoționantă și înălțătoare. Fata îmbracă costumul de husar, la arma în mină și pleacă să lupte pentru Patrie. Întregul spectacol se desfășoară în acest ton major de patriotism.

În rolul Șurei Azarova joacă, dansează și cîntă tot Larisa Golubkina, protagonistă „Baladei husarilor”, filmul ei debut și consacrare totodată. În alte roluri: B. Sitko (Kutuzov), A. Hodurski



Larisa Golubkina în rolul Șurei Azarova

(contele Nurin), K. Zaharov (Rjevski), I. Reabinin (maiorul), F. Zabolotnii (ordonanța). Dar în afară de aceste personaje mai trebuie neapărat amintit încă unul: muzica, semnată de Tihon Hrennikov, compozitor cu un deosebit simț teatral.

arta
ca arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

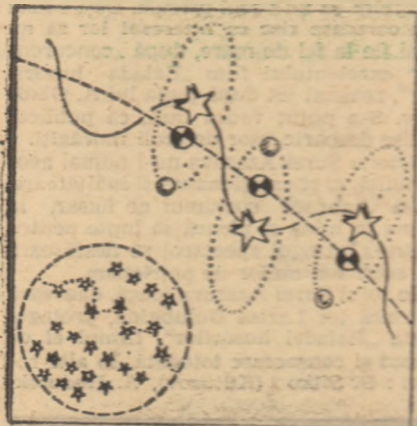


— Știe că nu-mi place fotbalul!

ASTRONOMIE

Un alt Soare, cu un alt „Pământ”

Multă vreme, omul a fost inclinat să creadă că sistemul solar în care trăiește este unic în Univers. Este o pretenție pe care astăzi trebuie s-o abandoneze însă, dat fiind că un grup de astronomi a pus recent în evidență, nu prea departe de Soarele nostru, un alt sistem planetar: acela al stelei lui Barnard, situat la o distanță de 6 ani lumină. Descoperirea a cerut multe luni de verificare, dar rezultatele i-au răsplătit din plin pe cercetători. Ei au putut astfel anunța cu certitudine o noutate pe care astronomia o aștepta de multă vreme: în jurul stelei lui Barnard gravitează cel puțin o planetă! Importanța descoperirii n-a fost de loc simplă și n-a putut fi realizată



decit prin folosirea sistematică a unor metode indirecte, în împrejurarea de față calculul perturbațiilor. Deși deosebit de greu, calculul a putut fi totuși făcut, iar prezența planetelor lui Barnard stabilită fără ca telescoapele să fi înregistrat vreo imagine.

Steaua lui Barnard, un astru de magnitudinea 9 1/2 — deci invizibil cu ochiul liber — se află situată în constelația Ophiucus, între Scorpion și Săgetător. Lucru esențial, distanța dintre stea și Pământ este de 5,9 ani lumină, ceea ce e enorm considerat în absolut, dar extrem de puțin în raport cu distanțele astronomice medii: până la 100.000 ani lumină pentru galaxia noastră, și dincolo de miliard pentru nebuloasele spirale. În ciuda proximității stelei, observarea reală a unei eventuale planete nu este posibilă, dat fiind că steaua nu reflectă suficientă lumină. Dar oscilațiile stelei — care iau naștere datorită atracțiilor mutuale dintre un astru și sateliții săi — sînt perfect observabile deoarece chiar dacă obiectul căutat nu emite nici o lumină, masa lui afectează evoluția în spațiu, a stelei vecine. A descoperi o planetă nu înseamnă astfel decit a descoperi neregularitățile de deplasare în traiectul stelei.

În practică însă, lucrul nu este așa de simplu. Trebuie măsurată atent devierea stelei în cursul unei lungi perioade de timp și apoi calculată masa satelitului care o condiționează. În acest scop, astronomii apelează la dificilele ecuații diferențiale ale problemei perturbațiilor. Măsurarea perturbațiilor a însemnat o muncă de titan, deoarece ele erau de ordinul a 0,03 secundă de arc, ceea ce ar echivala cu detectarea unei devieri de 5 cm la 300 km! Instrumentul de bază utilizat în această activitate de cercetare este telescopul, dar un telescop de un tip special, caracterizat de o mare fiabilitate și precizie, ea și filmele fotografice sau instrumentul pentru măsurarea devierilor de poziție. Programul de observare a stelei a început în 1937. Treizeci și unu de ani mai târziu, cercetătorii dispuneau de 10452 clișee repartizate pe 3036 plăci, obținute în 766 de nopți de nesomn petrecute cu observarea.

Partea cea mai dificilă a programului n-a fost însă atât luarea fotografiilor, cit interpretarea lor, evaluarea cu precizie astronomică a mii de poziții, ceea ce înseamnă un tur de forță ieșit din comun. Pentru analizarea tuturor acestor fotografii au fost necesari 18 ani de muncă, dar acești ani s-au soldat cu un rezultat pozitiv: dovada că traiectoria stelei lui Barnard se depărtează simțitor de la obișnuita linie dreaptă. Traectoria ei reprezintă un fel de elice, elicea urmată de un astru perturbat în drumul lui de un corp ceresc aflat în vecinătate, deci o perturbare ciclică netă, cu o perioadă de

aproximativ 25 ani. Singura explicație putea fi numai prezența uneia, a două sau mai multor planete amplasate pe orbită în jurul stelei.

Dacă se admite ipoteza unui singur satelit, calculele făcute au stabilit că masa lui ar fi de 1,5 ori mai mare decit aceea a lui Jupiter, iar perioada de revoluție, evident, de 25 ani. Încît, distanța de la planetă la stea ar fi de 4,5 unități astronomice, cu alte cuvinte distanța medie Soare — Pământ, adică o sută cincizeci milioane de kilometri. Descoperirea făcută este fundamentală, deoarece este pentru prima oară în istoria astronomiei cînd este pus în evidență și un alt sistem planetar decit cel al Soarelui. Observații ulterioare vor îmbogăți desigur cunoștințele noastre despre steaua lui Barnard cu date și mai precise, care vor permite să se stabilească dacă în periplitul ei este însoțită de una, două, sau de un întreg cortegiu de planete. Așadar, se pare că sistemul nostru solar nu este o excepție și că, dimpotrivă, sistemele planetare sînt în Univers o regulă. Ceea ce îi face pe specialiști să speră și în pluralitatea lumilor locuite, ipoteză pe care, într-o zi, viitoarele observații poate că o vor confirma.

LA HOTARELE DINTRE ȘTIINȚE

Matematica cea de toate zilele

Matematizarea științelor este — se știe — una din cele mai caracteristice manifestări ale epocii noastre. Dominantă de multă vreme în astronomie, fizică, mecanică, matematica pătrunde acum masiv și în domeniul în care înainte era total ignorată ori juca doar un rol insignifiant.

O seamă de specialiști explică succesul matematicii prin capacitatea ei de a supune calculului și, prin urmare, unei evaluări cantitative un mare număr de procese complexe și de fenomene din universul real. Într-adevăr acum, cînd cercetătorii apelează tot mai frecvent la mașinile electronice de calculat, acest aspect al problemei capătă o însemnătate tot mai evidentă. Dar și mai important este, se pare, totuși faptul că, în loc de modele descriptive, matematica oferă modele clare și destul de exacte ale obiectelor și fenomenelor aflate în studiu.

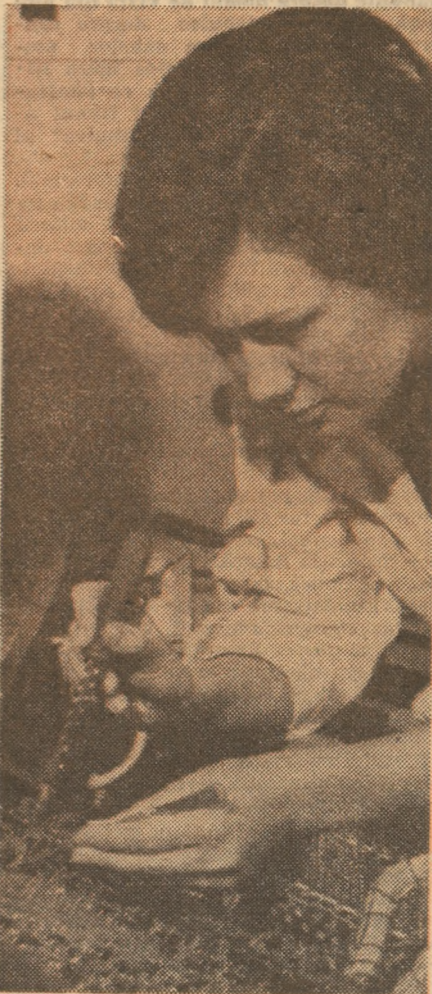
Modelele matematice sînt de obicei universale, cu alte cuvinte pot reuni câteva fenomene uneori total deosebite, dar avînd aceiași indici formali. S-a observat, de pildă, mai de mult cîmar că deplasarea lichidelor și circulația curenților electrici pot fi redată prin aceleași ecuații diferențiale. Plecînd de la această constatare, P. Filceakov de la Institutul de matematică al Academiei ucrainene de știință, a realizat o nouă metodă de modelare a barajelor, sistemelor de irigație și altor construcții hidrotehnice. Dar ce aduce practic acest tip de modelare?

Se știe că oricît de solidă ar fi construcția unui baraj, dacă nu s-a realizat o bună legătură cu solul ea nu poate rezista prea mult presiunii exercitate de apă. Într-adevăr, cînd legătura nu este suficient de solidă apa poate eroda talpa barajului. Spre a preveni astfel de avarii, proiectanții construiesc de obicei modele după na-

tură pe care le supun la aceleași încercări ca și construcțiile reale, dar se înțelege la proporții mult micșorate. Modelul creat de matematicienii ucraineni, după metoda lui P. Filceakov, se deosebește însă radical de construcțiile hidrotehnice reale. Este construit din foi de hirtie bună conductoare de electricitate. Straturile de hirtie imită straturile de rocă, curenții care circulă prin model reproduce circulația apei, iar conturul decupat corpul barajului. Măsurînd pe straturile de hirtie tensiunea în diverse puncte și operînd cu ecuații diferențiale corespunzătoare, specialiștii pot prevedea comportarea viitoarelor sisteme. Oricît de paradoxal ar părea, acest tip de modelare dă rezultate mai exacte decit încercarea unei copii identice, de proporții mult reduse.

Dar utilitatea matematicii nu se rezumă exclusiv la domenii practice. Chiar pe cele mai înalte culmi ale abstracției, cînd matematicienii par a nu se gîndi deloc la foloasele practice ale cunoștințelor lor, ei nu inventează din nimic teorii noi, nu le iau de pe un raft anume. Teoria matematică ia naștere dintr-o realitate obiectivă. Iar mai devreme sau mai târziu ea va putea fi utilizată practic în știință și tehnică. Dar pentru a-i găsi o aplicare într-un domeniu sau altul nu e suficientă numai stăpînirea metodelor de calcul. Mai este nevoie și de o gîndire matematică, de priceperea de a afla soluții matematice și pentru probleme nematematice.

De cîțva timp, matematicienii de profesie au început să se intereseze direct de problemele producției. În întreprinderile metalurgice, se utilizează de pildă — pentru menținerea unui regim precis de temperatură la topirea metalului — niște dispozitive de reglare care funcționează după un



Mașina electronică de calculat (în fotografie „Kiev-67”) a devenit un auxiliar indispensabil al matematicienilor

program dat. Înainte de a pune în funcțiune dispozitivul, inginerii îi supun modelul la tot felul de încercări. Avînd însă primele date, orice matematician poate soluționa într-o oră probleme cu care inginerii pierd mult timp și mai ales mijloace.

Specialistul care colaborează cu matematicianul nu este obligat să-l inițieze pe acesta în toate subtilitățile ramurii sale, ci să-l descrie numai fenomenul sau procesul care urmează să fie apoi exprimat în limbaj matematic. Soluționînd astfel de probleme, matematicianul descoperă uneori moduri noi de abordare care, ulterior, intră în patrimoniul matematicii, contribuie la evoluția ei. Stimulînd, prin urmare, progresul altor ramuri ale științei și tehnicii, matematica suferă ea însăși influența acestora. Teoria oscilațiilor neliniare s-a născut astfel din soluționarea unor probleme practice de mecanică. Bazele acestei teorii au fost puse încă în deceniul al treilea al veacului nostru de matematicienii N. Krilov și N. Bogoliubov. Metodele elaborate de ei au fost apoi extinse asu-



știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

pra unor fenomene care, înainte, pricinuiau multe avarii și accidente. Este vorba, în speță, de rezonanța și vibrația mașinilor și construcțiilor.

În loc de concluzie se poate spune așadar că toate marile descoperiri ale omenirii interacționează. Iar matematica este pentru alte științe nu numai „regină” ci și „roabă”; făcîndu-le diverse servicii, se situează ea însăși pe o treaptă superioară de dezvoltare.

FIZIOLOGIE

Chei către o lume închisă: surzenia

Limbajul este vehiculul gîndirii. Nu există informație, comunicare care să poată fi făcută fără intervenția sa. Dar limbajul este direct legat și de auz, de recunoașterea semnalelor acustice. „Limbajul înseamnă un om care vorbește către oameni care ascultă, dar e totuși și ceva mai mult. Limbajul înseamnă și un om care vorbește și se aude vorbind” — remarcă pe bună dreptate un cunoscut psihiatru. Cine nu-i poate auzi limpede pe semenii săi și nu poate asculta ecoul propriilor cuvinte suferă de un grav handicap.

Progresele tehnicii de diagnosticare, de depistare, perfecționarea aparatului acustice și, mai ales, metode eficiente de educație, permit astăzi — cel puțin în parte — remedierea situației neconfortabile în care sînt puși cei care suferă de tulburări ale auzului, înlăturarea „segregării” de care ei sînt loviți adesea și pe nedrept într-o lume aflată în continuă schimbare. Aceasta a fost concluzia optimistă pe care au tras-o participanții la un mare congres internațional care s-a ținut la sfîrșitul lunii iulie și începutul lunii august a.c. și a întrunit cinci mii de specialiști și deficienți auditivi din treizeci și nouă de țări.

Și acum iată cîteva din ideile avansate în cursul acestei mari reuniuni științifice care interesează zeci de milioane de pe întreg globul pămîntesc, intrucît — așa cum a amintit un referat — din fiecare sută de copii trei-patru suferă de tulburări ale auzului, unul din zece adulți trecuți de cincizeci de ani suferă de surditate, iar unul din trei sau cinci adulți va fi amenințat într-o zi de hipoacuzie (scăderea intensității auzului).

S-a subliniat astfel că cu cît surditatea este descoperită și tratată mai de timpuriu, cu atît consecințele ei psihologice și sociale sînt mai mici. În această direcție, progresele sînt spectaculoase. Chiar din prima săptămîină după naștere, procedee moderne de investigare neurofiziologică permit descoperirea celor mai grave cazuri, iar surditățile congenitale obișnuite pot fi acum descoperite la copil înainte ca ei să împlinească șase luni. Dacă, supuși la diverse teste, copiii dau dovadă de un coeficient intelectual normal și sînt înzestrați cu un aparat înainte de a împlinea un an, se apreciază că la șase ani, deci la vîrsta școlară, ei vor fi depășit cu bine insuficiența congenitală și se vor putea dezvolta normal. De aceea, specialiștii în audiolologie în-

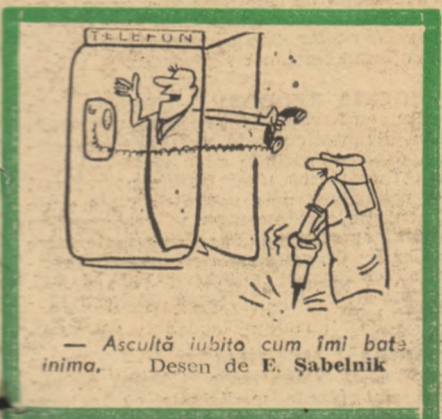


tehnica .
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
ca tehnica tehnica tel
tehnica tehnica tehnica
ca tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica t
ca tehnica tehnica tehnic
tehnica tehnica tehnica te



sistă foarte mult pentru ca medicii generalişti și familiile să procedeze la examene audiometrice de la constatarea celor mai mărunte anomalii auditive, chiar dacă ele le par, la prima vedere, de minimă importanță.

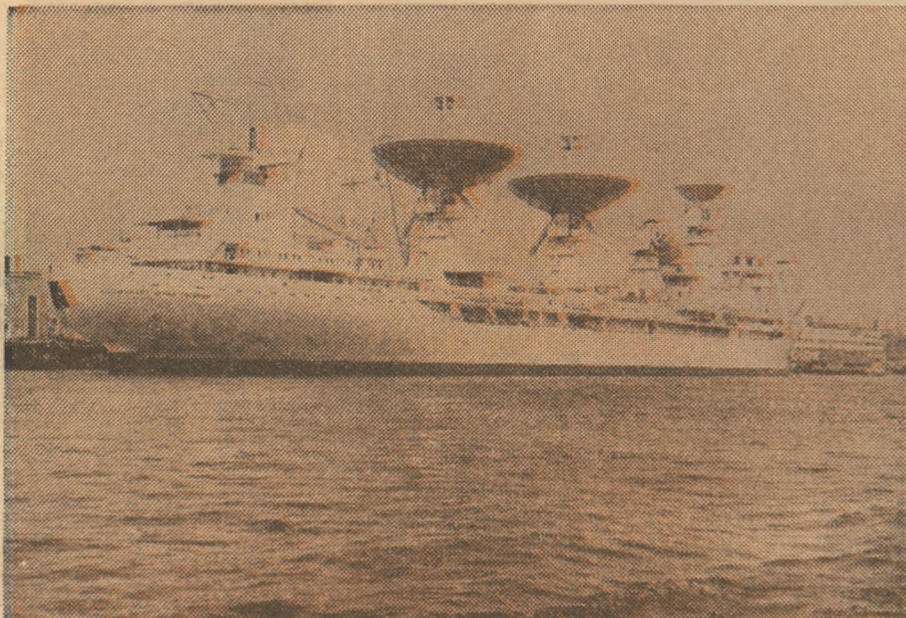
— În cursul primelor douăsprezece luni de viață, structurile neurosenzoriale ale copilului surd sînt destul de plastice spre a-i permite să străbată, la fel cu copilul care aude și în același moment, etapele dobîndirii prelimbului. Perioada fecundă pentru deprinderea limbajului (de la primele strigăte și gîngureli, pînă la fraze bine construite) este cuprinsă fără disconti-



nuitate de la zece luni la șapte ani și orice întîrziere provoacă un deficit în achizițiile esențiale: comunicarea socială, descoperirea lumii exterioare, înlănuirea logică a gîndirii, dezvoltarea intelectuală, progresele școlare. În această ordine de idei, progresele înregistrate la copii care au fost înzestrați cu aparate acustice de la vîrsta de șase luni sînt considerate — după trecerea a zece ani — ca fiind extrem de satisfăcătoare și de concludente.

Electronica, miniaturizarea oferă astăzi o gamă extrem de variată de aparate pentru toate vîrstele și corespunzătoare tuturor tipurilor de surzenie. În același timp — s-a remarcat în câteva comunicări făcute în cadrul congresului amintit — în ultimii douăzeci de ani chirurgia urechii a cunoscut o dezvoltare fără precedent. Rezultate foarte încurajatoare au fost obținute mai ales în lupta împotriva otospongiozei, distrofiei ereditare care afectează întreg labirintul. Chirurgia vizează, în speță, înlocuirea unei articulații blocate la nivelul scării printr-un sistem mobil. În același timp, grefa timpanului — altă intervenție care privește urechea mijlocie — este acum practică curent și cu cele mai bune rezultate. Pe de altă parte, chirurgia a început a se interesa și de urechea internă, ale cărei leziuni erau socotite pînă acum ca fiind inoperabile.

Teste audiometrice de mare precizie, aparate tot mai perfecționate, o chirurgie tot mai cutezătoare contribuie așadar la diminuarea, în tot mai mare măsură, a handicapului provocat de surzenie. Ele nu exclud, însă, desigur — mai ales la copil — necesara și lentă reeducare care, singură poate, cu ajutorul medicilor, al specialiștilor paramedicali (psihologi ortofoniști, educatori specializați etc) și al familiei, orienta copilul surd pe drumul, semănat cu obstacole, al normalizării depline.



„Cosmonautul Iuri Gagarin”, cea mai mare navă de cercetări din lume, recent ieșită de pe șantierele navale din Leningrad

BIOLOGIE

Mesajele nervoase circulă în sens unic

Ideea că mușchii sînt comandați de creier, care-și transmite ordinele pe calea nervilor, a fost formulată pentru prima oară încă acum circa 1800 de ani de vestitul medic grec Galien. Dar primele demonstrații experimentale datează abia din secolul XVII, cînd naturalistul Swammerdam a înțepat nervul frenic al unui cîine și a constatat că această operație provoacă contracția diafragmei. După încă un secol au urmat celebrele experiențe ale lui Volta, care aplica pe un nerv cei doi poli ai unei pile electrice. La trecerea curentului mușchiul se contracta; întreruperea curentului provoca și ea o contracție, dar mai slabă și mai scurtă. În 1832, Helmholtz a reușit să măsoare viteza influxului nervos și să obțină o valoare foarte apropiată de cea reală, 30 m/s. Apoi, electrofiziologia nervoasă a fost cercetată tot mai intens și a pus în lumină numeroase fenomene de importanță esențială. Iată un singur exemplu: un stimul slab poate avea efect dacă un alt stimul, aplicat în prealabil, „i-a deschis calea”, fenomen numit facilitare.

Desigur, nervul nu transmite un curent electric obișnuit, de parcă ar fi o sîrmă de cupru. El reacționează la fel și față de alți stimuli decît cei electrici, de pildă la un șoc mecanic sau o iritație chimică. În cercetare stimulul electric intrunește însă toate sufragiile, deoarece este ușor de aplicat și de dozat. La rîndul ei, și celula nervoasă, neuronul, se deosebește mult de un conductor electric: dacă lasă să treacă curentul electric în ambele sensuri, cînd e vorba de transmiterea unui mesaj nervos către un alt neuron se achită de această îndatorire într-un singur sens.

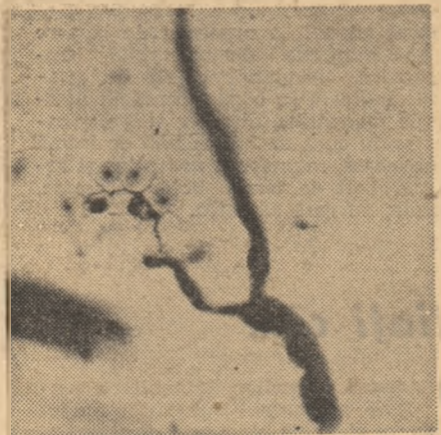
Se știe că neuronul este o celulă cu o structură deosebită, conferită de prelungirile prin care stabilește legătura cu vecinii săi. Pe de o parte are un ansamblu de ramificații, dendritele (de la grecescul *dendros* — copac), gata să preia informațiile stocate în masa ei centrală, unde domnește nucleul; pe de altă parte, axonul, o prelungire uneori uimitor de lungă, care transportă informațiile și le predă — prin ramificațiile scurte de la extremitatea lui — fie dendritelor celulei următoare, fie direct așa-zisei „plăci motoare” a unui mușchi. Un fascicul de axoni alcătuiește un nerv. Neuronii pot lua forme destul de diferite, dar legăturile lor cu vecinii se fac totdeauna în sens unic: informațiile sînt captate de dendrite și transmise de axoni altor dendrite. Legături dendrită-dendrită sau axon-axon nu există. Se poate afirma deci că orice neuron are un pol „emîțător” și unul „receptor”, ca un semiconductor.

Dacă însă prin nervi nu trece un curent electric, cum este transmis mesajul? În mod normal, între exteriorul și interiorul unui neuron există o diferență de potențial electric, care poate fi captată cu ajutorul unor electrozi și măsurată; această diferență a fost numită „curent de repaus”. Dacă neuronul este excitat, ea scade acolo unde e aplicată excitația; intervine deci o „varia-

ție negativă”. Or, influxul nervos prezintă tocmai transmisia acestei scăderi de potențial, respectiv o „undă de negativitate” care străbate fibra nervoasă. Acesta este aspectul electric al influxului. Dar ce se află dincolo de el? Ce-l determină?

Apariția microelectrozilor — tuburi de sticlă extrem de fine prin care poate fi introdusă în celulă o soluție conductoare de electricitate — și tehnica izotopilor radioactivi i-au dus pe cercetători în domeniul chimiei. Mecanismul impulsului nervos s-a dovedit a acționa astfel: ionii de sodiu pozitivi, care predomină de obicei în mediul exterior celulelor, în umorile organismului pătrund în neuron încărcîndu-l pozitiv; dar ionii de potasiu, tot pozitivi, părăsesc neuronul curînd după aceea, așa încît celula nervoasă revine la încărcătura ei negativă. Concomitent, ionii de clor negativi migrează în sens invers. Vom vedea mai jos ce pricinuieste acest dute-vino prin membrana celulară.

Pînă foarte recent, înțelegerea transmisiei nervoase se poticea la legătura dintre axonul care aduce informațiile și dendritele celulei următoare care le



Ramificații nervoase în drum spre o fibră musculară

preiau sau organul efector comandat de nerv; căci între extremitățile acestor două formații microscopul electronic arată invariabil un hiatus, un spațiu gol de pînă la 500 angströmi. Aceste zone de legătură se numesc sinapse și ele sînt de fapt vinovate de circulația influxului nervos în sens unic. Să vedem ce se întîmplă la trecerea dintre ultimul axon și mușchi, caz care este astăzi bine lămurit. Terminațiile axonului sînt atît de fine încît prin ele nu poate trece un curent suficient de puternic spre a excita mușchiul. Pe de altă parte, trecerea semnalului peste hiatus se produce într-un interval de timp mai lung decît dacă fenomenul ar fi pur electric. Așadar, semnalul trebuie transmis și amplificat de un mediator care nu putea fi decît chimic și care s-a dovedit a fi acetilcolina produsă în însăși terminațiile axonului, și anume în niște minuscule vezicule. Această substanță

face membrana celulară permeabilă la ionii de sodiu și de potasiu. La rîndul ei, circulația ionilor dă naștere, în placa motoare a mușchiului, unui potențial electric care declanșează o excitație ce se transmite întregii fibre musculare, determinîndu-i contracția. Se pare că un mecanism similar intervine și în transmisile de la neuron la neuron, respectiv de la axon la dendrite. La rîndul ei, legătura dintre nervi și efectorii nemusculari este asigurată de alți mediatori chimici. Astfel, mediatorul dintre nervi și glanda suprarenală este noradrenalina. Dar mediatorii pot fi inhibați de unele substanțe. Or, blocarea unui mecanism nervos servește uneori la o mai bună analiză a acțiunii lui, ca și la studierea unor substanțe care ar putea fi utilizate drept medicamente. Pînă acum experimentarea acțiunii chimice asupra sistemului nervos se făcea pe animalul întreg și cu cantități de substanță alese la întîmplare. Acum, „farmacologia moleculară” începe să lucreze la nivelul sinapselor, ceea ce dă precizie cercetărilor și mari speranțe pentru terapia neurologică.

GEOFIZICĂ

Polul sud în croazieră spre Hawai

Știm cu toții, din școală, că globul terestru are doi poli geografici: polul nord și polul sud. Dar mai există și doi poli magnetici, care nu coincid cu polii geografici. Polul nord magnetic se află acum în Canada, polul sud în Antarctica, în Țara Adelle. Fenomen foarte ciudat, acești poli se deplasează și savanții încearcă de multă vreme să găsească cheia acestei enigme.

Căci problema magnetismului terestru are o excepțională însemnătate nu numai din punct de vedere științific, ci și practic, în special pentru navigația maritimă, prospectarea și extracția minereurilor etc.

Polii magnetici au o „derivă” sensibilă. Polul nord se deplasează cu o viteză medie de 8 kilometri pe an; polul sud are o derivă anuală de 12,2 kilometri. A fost o vreme cînd se credea că această migrație ar fi haotică, că n-ar fi încorporată în nici un sistem. Acum se pare, însă, că e vorba de o mișcare regulată: polii urmează orbite închise bine definite, respectînd un anume ciclu. Ciclul polar complet este de circa 4000 de ani. Cu alte cuvinte, peste patru mii de ani polii magnetici se vor afla din nou unde sînt acum.

„O documentație științifică completă — a arătat recent geofizicianul Nikolai Medvidov, care lucrează la formularea unei ipoteze originale în această problemă — care cuprinde date culese începînd din anul 1600, mi-a permis să studiez amănunțit mișcarea polului magnetic sud. Cred că pot să afirm că, în cursul unui ciclu complet, acest pol parcurge o distanță de aproximativ 48000 de kilometri. Considerînd ca valabilă ipoteza propusă, putem prevedea itinerariul pe care-l va urma polul. El își va continua deriva ocolind sud-estul Oceanului Indian, către litoralul vestic al Australiei, de unde se va îndrepta spre Noua Guinee, străbătînd ecuatorul în direcția insulelor Honshu, Hokkaido și Sahalin. Străbătînd apoi marea Bering, polul va deriva în direcția insulelor Hawai și-și va urma drumul spre extremitatea meridională a Americii de Sud. De acolo, se va deplasa spre Antarctica, de-a lungul litoralului chilian, sfîrșind prin a ajunge din nou în Țara Adelle, unde se află acum”.

Evident, cele de mai sus nu sînt încă decît o ipoteză, care va trebui verificată experimental, confirmată de către cercetări concrete. Dar analiza datelor obținute de către expedițiile maritime de pînă acum sugerează că ar fi vorba de o ipoteză întemeiată.

TEMĂ DE SEZON

Mic ghid
balnear

● Din cele mai bine de 20 de izvoare existente în stațiune, unele slab, altele puternic mineralizate, pentru bolnavii de afecțiuni digestive care se duc la Slănicul Moldovei sunt recomandate în special izvoarele nr. 1, 1 bis, 3, 6, 8, 10 care sînt sărate, alcaline, sulfuroase și carbogazoase. Este interesant de semnalat faptul că în același perimetru găsim la Slănic ape minerale care excită secreția gastrică, cum sînt izvoarele nr. 6, 8 și 10 și ape care inhibă (scad) această secreție, cum sînt izvoarele nr. 1, 1 bis și 3. Apele de Slănic trebuie administrate deci în funcție de secreția gastrică a bolnavului.

● Băile de mare (talasoterapie) sînt băi sărate, răcoroase, în care factorul termic (temperatura apei de mare) și factorul mecanic (masajul valurilor) exercită un rol stimulent și participă la călirea organismului. Este bine ca băile de mare să nu aibă o durată mai mare de 10-30 minute, după cum este vorba de debili sau de persoane sănătoase. Bolnavii cardiocirculatori (hipertensiune arterială, angină pectorală, miocardită), renalii, hepatici, astmaticii și bolnavii suferinzi de ulcer și colită cronică vor evita băile de mare, preferînd în schimb băile de lac a căror temperatură este mai favorabilă. Aceste băi, eventual asociate cu inotul, vor avea o durată de 10-20 minute și se vor face, în general, în preajma amiezii, spre deosebire de băile de mare, care se fac obișnuit dimineața.

● În parcul stațiunii Ocna Sibiului se află lacurile „Horia”, „Cloșca” și „Crisan”, iar în afara parcului se găsesc lacurile sărate „Ocna-Pustie”, „Iancu” (fără fund), „Brîncoveanu”, „Ocnița”, care este foarte concentrat (260 g la mie) și „Lacul cu baia copiilor” etc. Pe malul lacului „Ocnița” se găsește nămolul sapropelic sărat, folosit și în stațiune.

În același timp în parc există și izvorul de apă minerală „Horia”, sărat, alcalin, slab concentrat (4 g la mie), care se administrează în cură internă.

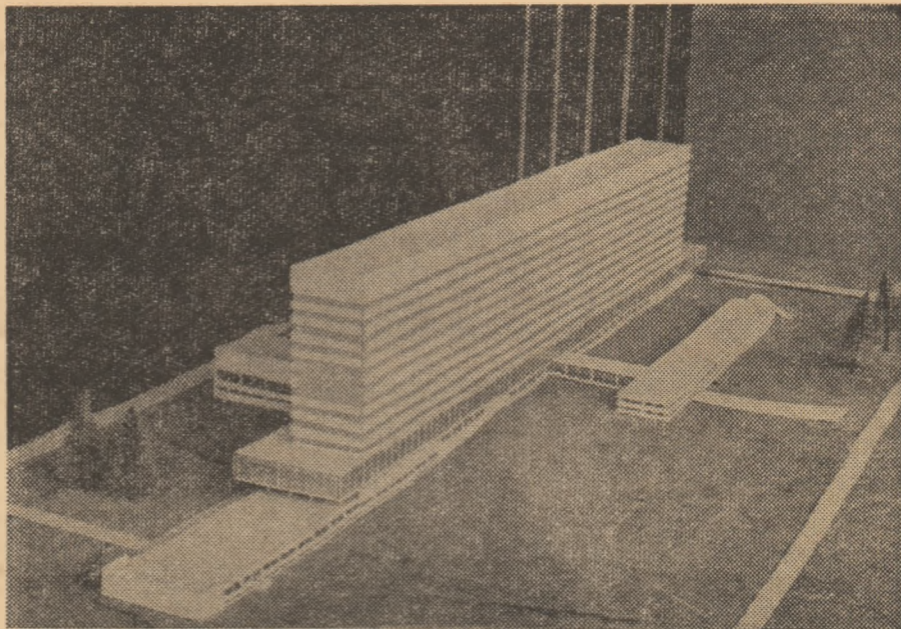
Indicațiile curei de băi la Ocna Sibiului se referă în primul rînd la bolile cronice ale aparatului locomotor și ale aparatului genital feminin. Se tratează de asemenea cu succes, în această stațiune, unele afecțiuni ale sistemului nervos periferic, anemia și debilitatea.

● Stațiunea Olănești are numeroase izvoare minerale, unele slab mineralizate, slab sulfuroase (izvoarele nr. 11, 12, 24), altele izo și hipotone, sărate, slab sulfuroase (izvoarele nr. 8, 10, 14) și iodurate (izvoarele nr. 3, 4, 7, 9, 19). Aceste ape se utilizează în boli digestive, urinare, de piele, precum și în boli de nutriție și intoxicații profesionale.

Pentru cura externă se folosesc ape sărate, iodurate, sulfuroase, din izvoare sau din sonde. Cura externă se prescrie în boli ale aparatului locomotor, boli ginecologice, de piele și ale sistemului nervos periferic.

● Situată la o altitudine de 520 m, Sovata posedă 5 lacuri helioterme, puternic concentrate, în care predomină clorura de sodiu. Cel mai mare și mai important dintre aceste lacuri, este Lacul Ursu.

Izvorul de apă sărată concentrată Ghera și nămolul sapropelic din Lacul Negru constituie ceilalți factori naturali terapeutici locali. Stațiunea este reputată pentru tratamentele cu băi



Macheta viitorului spital, cu 1 100 de paturi, pentru muncitorii și salariații marii uzine de automobile „I. Lihaciov” din capitala U.R.S.S.

Foto: R. Altimov ((A.P.N.))

calde, sărate, de cadă, împachetări cu nămol și pentru băile în lacurile helioterme, în care temperatura apei crește o dată cu adîncimea. Indicațiile terapeutice ale stațiunii Sovata sînt: bolile cronice inflamatoare ale organelor genitale feminine, boli endocrine, ovariene, boli ale aparatului locomotor, în special reumatism cronic, boli ale sistemului nervos periferic etc. În același timp, avînd un climat subalpin, Sovata este recomandată și pentru odihna celor surmenați și tratamentul convalescenților.

● Izvoarele minerale din Vatra Dornei sînt carbogazoase, bicarbonatocalcice, feruginoase, multe din ele fiind oligominerale, ca izvorul „23 August”. Sînt folosite, în cură internă, în afecțiunile digestive cu chimism gastric scăzut, anemii, cloroze, debilitate, dar mai ales în cura externă în bolile aparatului cardiocirculator (miocardite, hipertensiune arterială, ateroscleroză, angină pectorală, sechele după infarct miocardic), boli endocrine cu hipertiroidism etc.

Un important factor de cură îl constituie în stațiune nămolul de turbă, de origine vegetală, care se extrage din Valea Dornei, mai ales de la punctul „Colăcel” și care, sub formă de băi de nămol, se prescrie în bolile aparatului locomotor și sistemului nervos periferic.

● Un important factor de cură în stațiunea Tușnad îl constituie mofeta, situată în decorul unei pitorești păduri. Mofeta degajează bioxid de carbon gazos liber, fiind prescrisă în afecțiuni circulatorii (hipertensiune arterială, sechele după spasme vasculare), varice, boli reumatismale, boli de piele, ginecologice.

Ea se adaugă la numeroasele izvoare cu apă minerală bicarbonată, clorurosodică, feruginoasă și carbogazoasă, indicată în cură internă în afecțiunile aparatului digestiv și respirator, iar în cură de băi în boli de inimă compensate, reumatism muscular și articular, boli de femei, boli nervoase, anemie, nevroză astenică.

Știați că...

● Aerul pădurilor de conifere conține nu numai substanțe bactericide, ci și unele elemente cu proprietăți vitaminice? Nu se cunoaște încă natura lor exactă, dar li s-a dat numele de fitoncide. În felul acesta cu ajutorul unui aparat special, se pot face adevărate „băi de aer” artificiale pentru boli cardiovasculare, pulmonare.

● Microundele emantate din aparatele radar și de telecomunicații sînt nocive pentru ochi putînd provoca cataracte? S-a mai constatat de asemenea că ele ar prezenta și un pericol biologic, provocînd la unele persoane leziuni testiculare ireversibile.

● Recent a fost realizat un braț artificial care funcționează la ordinul creierului? Cînd dorește să pună în mișcare brațul, purtătorul lui se gîndește la mișcarea pe care urmează s-o facă. Impulsurile influxului nervos sînt, în acest caz, culese de extremitățile nervilor pe care merge influxul și îndreptate pe niște amplificatori transductori care transformă impulsurile nervoase în curent electric ce acționează

ză asupra elementelor articulare ale protezei. Acest braț artificial poate ridica o greutate de 5 kg și efectua tracțiuni echivalente unei puteri de 24 kg.

LA ÎNTREBĂRILE
CITITORILORCeapa protejează
vasele și circulația
sanguină

Am citit undeva că în profilaxia bolilor cardiovasculare se recomandă ceapa. Sub ce formă?

ANTOANETA ILIE
Brașov

Mult răspîndită în arta culinară pentru a da gust bucatelor, ceapa — sau *Allium cepa*, cum sună denumirea ei științifică — are certe virtuți terapeutice.

Fiartă, poate fi aplicată pe focarele inflamatorii pentru a grăbi „spargerea” absceselor. Sucul de ceapă, după sterilizarea lui prin fierbere, provoacă rapid o anestezie locală, dacă e picurat pe suprafața arsurilor dureroase, acțiune care se menține 12-24 de ore. Senzația de durere face loc unei senzații de căldură.

Din bulbul de ceapă s-a izolat un ulei volatil care conține printre altele și o așa-zisă substanță fitoncică — alilaldehidacroleina — cu o importanță acțiune bactericidă, mai ales atunci cînd principiul activ al cepei se elimină prin plămîni.

Sub formă de extract alcoolic — părți egale de ceapă și alcool de 90° — se întrebuițează 14-20 g/zi ca diuretic în ascite, ciroze etc.

Cercetătorul sovietic V. Kuțevici arată că siliciul conținut în ceapă influențează pozitiv elasticitatea arterelor, consistența și durabilitatea lor, ceapa fiind deci indicată în tratamentul aterosclerozei.

În 1966, doi medici indieni au arătat că un meniu bogat în materii grase influențează coagularea singelui, grăsimile făcînd să scadă activitatea fibrinolitice a plasmei sanguine. Rezultatul poate fi formarea unor cheaguri de singe generatoare de tromboze, flebite și embolii. Dar dacă în meniuri este inclusă și ceapa, gătită sau crudă, ea reduce simțitor efectele periculoase ale grăsimilor transportate în singe. În acest scop a fost studiată coagularea sanguină la persoane sănătoase, două ore după ce-au consumat o masă bogată în substanțe grase, dar în care unul din feluri era preparat cu ceapă. Nu numai că tendința la coagulare a singelui nu creștea, dar chiar diminuea.

Se justifică astfel științific obiceiul unor popoare de a consuma cepe mici, crude, ca garnitură la carnea grasă de porc sau acela de a „orna” cu ceapă prăjită steak-urile și uneori chiar ouăle. Crudă, prăjită sau fiartă, ceapa protejează vasele sanguine de efectele grăsimilor care se pot acumula pe pereții acestor vase.

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
lap esculap esculap esc
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e



Poșta medicului

SILVIU BAN — Piatra Neamț: 1) Este contraindicat. 2) Internarea se face prin policlinica de triaj din București, pe baza recomandării specialistului ORL al policlinicii teritoriale de care aparțineți; 3) În tratamentul bronșitelor cronice (cele acute se tratează mai întîi medical!) rezultatele cele mai bune le dau curele balneoclimatice în stațiunile Govora și Slănic-Moldova, unde tratamentul complex se compune din pulverizații cu apă sărată-sulfuroasă (izvorul nr. 2 Govora) sau cu apă carbogazoasă-iodurată-sulfuroasă (izvorul nr. 3 Slănic-Moldova), inhalatii în cameră pneumatică, băi generale cărate, sulfuroase sau iodate și gimnastică medicală. 4) În eritrodermia de tip piliriază rubra (Hebra), dacă se suspectează un focar bacilar, se vor administra Streptomycină, HIN sau Etambutol. Se recomandă corticoterapie (Hemisuccinat de hidrocortizon, Supercortizol, Prednison) concomitent cu Naposim 10 mg/zi, calciu gluconic, vitamina C 1 g/zi, Feniramin o fiolă a 50 mg/zi sau Clorfenoxamină 3 drajeuri/zi. Local, comprese umede cu soluție de podofilină 1/2000 (o dată pe zi, 1-2 ore) și Terra-cortryl flacon spray 2-3 pulverizări/zi. După ce zemuirea și eczema s-au mai calmat se vor aplica unguente cu corticoizi (Synalar N, Locacorten) sau pomada Triamcinolon cu saprosan.

EUGENIA TEODORU — Tecuci: Din păcate, emfizemul și scleroza pulmonară (dacă diagnosticul este cert) sînt ireversibile, deși compatibile cu o viață îndelungată. În vederea unui tratament rațional și a respectării unui regim de viață și de alimentație corespunzător vă recomandăm să citiți excelenta lucrare de popularizare medicală „Bronșita cronică, astm bronșic și emfizem pulmonar” de dr. L. Clepper și dr. Gh. Unteanu (Editura Medicală, 1970).

SOFICA MÜLTHALER — Piatra Neamț: 1) Nalba mare și Nalba de pădure sînt plante medicinale cu acțiune emolientă recomandate fie ca atare, fie asociate cu alte specii (cînd intră în compoziția Ceaiului pectoral și a Siropului expectorant-Plafar) în inflamațiile acute ale căilor respiratorii. După uscare, rădăcinile au culoarea albă sau gălbuie. Se prepară sub formă de decoct, la rece, dintr-o lingură de rădăcină uscată și mărunțită la o cană de apă. Din frunzele și florile de nalbă se prepară o infuzie, folosind 2 lingurițe de plantă uscată și mărunțită la o cană de apă. Se beau 2-3 căni pe zi. 2) În tratamentul hipertensiunii arteriale există o gamă variată de medicamente, în afara Hiposerpilului, și anume Hipazin, Hipopresol, Guanetidin, Nefrix etc., dar alegerea unuia sau a două medicamente asociate trebuie făcută de către un medic specialist. Migrenele și tulburările de auz se datoresc probabil tot tensiunii ridicate.

MITITELU ION — București: Brădișorul sau Pedicula (*Lycopodium clavatum*) este utilizat pentru dezobisnuirea de băuturi alcoolice sau de fumat. În acest scop se folosește un ceai obținut din 5 g tulpină de brădișor la 150 ml apă. Aceasta conține alcaloizi toxici în procente variabile, de aceea este necesar avizul și supravegherea unui medic în cursul tratamentului. Ceaiul se consumă dimineața la o oră de la micul dejun. După un scurt interval, cîteva fumuri de țigară sînt suficiente pentru a declanșa senzația de vomă. Repetarea acestei cure de 6-8 ori duce la crearea intoleranței la fumat. Rezultatele cele mai bune s-au obținut cu tulpinile de *Lycopodium selago*, o specie de brădișor.

A.M.D. — București; CAZAN IOAN — Orăștie: Din păcate, nu există încă un tratament medical specific al sclerozei în plăci. În timpul crizelor se administrează corticosteroizi (Prednison, Superprednol, ACTH) și vasodilatatoare (inhalatii de CO₂ 5-10%, perfuzii cu histamină, inhalatii cu nitrit de amil), dar cu rezultate inconstante. S-a mai afirmat, de asemenea, utilitatea terapeutică a procainei, tolbutamidei, izoniazidei, a vitaminelor B₁₂, B₁ și B₆, a transfuziilor de singe, a regiurilor alimentare fără grăsimi, dar nici valoarea lor nu a fost clar stabilită. În ce privește tratamentul cu ser antilinfocitar (SAL), el se află în curs de experimentare și nu posedăm date noi privind rezultatele lui.



Asistență medicală la înălțime

INSULA SFÎNTA ELENA

Acolo unde timpul
a rămas în loc

Intr-o zi de octombrie a anului 1815, fregata „Northumberland”, sub pavilionul Coroanei britanice, se apropia încet de țința călătoriei ei excepționale.

Pe punte, la o distanță apreciabilă de tovarășii săi de exil, arborând uniforme care nu-și pierduseră încă strălucirea, se afla Napoleon. Din când în când împăratul apropia de ochi o lunetă care, pînă nu de mult, îl ajutase să urmărească galopul frenetic al cavaleriei lui și fuga inamicului. La un moment dat din abisurile oceanului se ivi la orizont umbra siluetei a insulei Sf. Elena. Acoperită de o vegetație firavă, aglomerarea de blocuri de bazalt care domina valurile avea să devină tristul adăpost al împăratului învins, pentru tot restul zilelor sale.

Timpul n-a schimbat nimic din înfățișarea acestei fișii de uscat pierdute în sudul Atlanticului. Ca și acum un secol și jumătate, tivit de spuma albă a valurilor, țărnul insulei se ridică în fața navigatorilor într-o faleză inabordabilă.

Alizeele de sud-est alungă deasupra oceanului nori grei care, cînd se izbesc de crestele colinelor, cern asupra insulei o burniță mărunță.

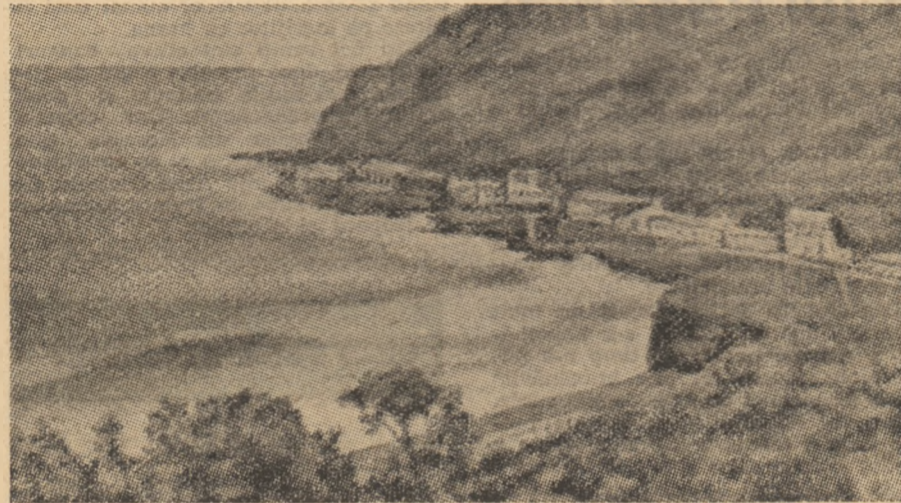
Cum ne-am apropiat de Sf. Elena, cîțiva funcționari ai portului Jamestown, capitala și singurul oraș din insulă, au urcat la bordul vasului nostru pentru îndeplinirea formalităților de rigoare. Împreună cu ei era și un ținăr reprezentant al firmei Solomon and Co, care ne-a făgăduit să facă tot posibilul ca să ne aprovizioneze cu apă dulce și legume proaspete. „Agenți ai societății de asigurări Lloyd și ai Companiei maritime britanice Union-Castle. Export-Import. Furnituri pentru vapoare și comerț en gros. Proprietari funciari. Editori.” Vastul cerc de activități enumerate pe antetul firmei și agreabilul suris al reprezentantului ei au sădit în noi speranța că, în afară de apă provenind din craterul unui vulcan stins, vom avea la desert și cîteva fructe exotice. În sfîrșit, înainte de a-și lua rămas bun oaspetele nostru ne-a lăsat o lungă listă de norme de conduită elaborată de guvernatorul insulei. Așa am aflat că e strict interzisă intrarea în case și grădini fără aprobarea proprietarilor; rușerea de crengi și smulgerea de flori; gravarea de inițiale și alte inscripții pe zidurile edificiilor; mai mult, vizitatorii au voie nici să tragă de coadă centenarele broaște țestoase din grădina guvernatorului...

La fel ca toate celelalte nave, ancorasem și noi în micul golf James. Cum vedea portuară face curse la mari intervale, am lansat la apă șalupa noastră, care a dansat mult timp pe valuri înainte de a ne duce la țăr. De pe cheiul înalt, cîțiva insulari ne priveau impasibili și comentau, cred, defavorabil manevrele noastre hazardate. Dar numai după ce am pus piciorul pe țăr am putut aprecia la justa lor valoare instrucțiunile afișate pe un zid coșcovit: „Toți cei care debarcă pe teritoriul insulei o fac pe riscul lor. Autoritățile insulei Sf. Elena nu poartă nici o răspundere pentru pagubele sau accidentele care se pot produce în cursul debarcării și nu primesc nici o reclamație în acest sens...”

Acum insula are 5 000 de locuitori: europeni, africani, indieni, mulatri. Guvernatorul englez girează toate afacerile, prezidînd atît Consiliul legislativ cît

și pe cel executiv. În virtutea constituției intrate în vigoare la 1 ianuarie 1967, guvernatorul trebuie să consulte aceste organisme dar, în ultimă instanță, el hotărăște. De altfel același guvernator administrează și insulele Ascension și Tristan da Cunha, precum și alte cîteva mai mici.

Insula Sf. Elena este practic ruptă de lume, de care n-o leagă nici o linie aeriană. Numai navele companiei Union Castle aruncă acolo ancora, de cîteva ori pe an, în drum spre Republica Sud Africană. Cum aceste vizite sînt rare, ele constituie un eveniment. „St. Helena News Review” publică întotdeauna, în pagina întâia, numele călătorilor care vin și pleacă. Publicația apare o dată la zece zile, în patru pagini mici, și relatează noutăți locale: date despre producția de electricitate, considerații asupra scăderii numărului de convorbiri telefonice purtate în 1969, în comparație cu anul precedent, numele învingătorilor



Golful Jamestown

în competițiile sportive ale copiilor etc., etc. Uneori anunță că postul de șofer personal al guvernatorului, remunerat cu 6 lire pe săptămînă, este vacant sau îi avertizează pe candidații înscrși la bacalaureat că trebuie să achite două lire pentru taxa de înscriere, plus 15 șilingi pentru fiecare obiect la care dau examen. În sfîrșit, publică repertoriul celor trei cinematografe din insulă și programul de radio.

Tunul de alarmă care a servit pentru ultima oară în timpul lui Napoleon dormitează pe un mic postament. Poșta, hotelul, cîteva magazine și un cinematograf se află pe Main Street. Magazinul firmei Solomon and Co, cu care am făcut cunoștință încă pe vas, strălucește cu toate vitrinele. Mulțumită acestei companii am căpătat, într-adevăr, apă dulce, dar de trei ori mai scumpă decît în oricare alt port unde acostasem pînă atunci. De asemenea ni s-au livrat la bord fructele și legumele promise: 200 de banane și 80 de castraveți.

— E tot ce am putut găsi, ne-a declarat reprezentantul firmei cînd am părăsit insula.

Turiștii, și în genere străinii, sînt foarte rari la Sf. Elena și de aceea industria de suveniruri, atît de dezvoltată în alte locuri, este cvasi inexistentă. Cărțile poștale ilustrate nu excelează prin diversitate. Iar cine vrea să fotografieze personal panorama orașului Jamestown trebuie să escaladeze 699 de trepte de piatră pe coasta abruptă a unei coline, spre a ajunge la 300 de metri altitudine.

Marea atracție sînt, evident, mormîntul și Muzeul Napoleon. Dar nici acolo nu e ușor de ajuns. Șoferul mașinii care ne-a purtat pe un drum foarte accidentat era mult mai ținăr decît „bolidul” lui.

— Și totuși, nu rabla mea e cea mai veche. Mai există în insulă mașini din 1929, ne-a explicat ciceronele nostru.

Pe drum am văzut plantații de in neozelandez din care se fabrică frîngii și pînză de sac. Pînă nu de mult, inul era principala sursă de devize a insulei. Dar neputînd să reziste la concurența fibrelor sintetice, multe fabricuțe de frîngii și-au închis porțile, iar o seamă de plantații au fost abandonate.

— Viața e scumpă aici, pentru că trebuie să aducem aproape totul din import. Avem șomaj și chiar cine găsește de lucru abia o poate scoate la capăt — ne-a mai spus șoferul. Tinerii pleacă. Unii în Anglia, alții în Africa de Sud sau aiurea.

— Dar dumneata?

— Bunicul, tata și eu ne-am născut aici, așa că nu plec nicăieri.

La un moment dat șoferul a oprit mașina și ne-a spus:

— Mormîntul e acolo în vale. Nu se poate merge decît pe jos.

O potecă duce spre o mică poiană unde, printre pietre negre, susură un pîrîiaș. Napoleon a ales personal locul, descoperit întimplător în cursul unei plimbări duminicale prin insulă. Poiana este înconjurată de doisprezece chiparoși, evocînd cele douăsprezece mari victorii ale împăratului. Copacii au fost plantați în 1840 cînd o misiune franceză, condusă de prințul de Joinville, a adus rămășițele pămîntești ale lui Napoleon la Paris.

Împrejmuată de un grilaj metalic, fără nici o inscripție, piatra funerară este ferită de soare și de lumina cerului de crengile stufoase a trei pini uriași. Sicriul împăratului a fost coborît în mormînt, la 9 mai 1821, de soldați englezi. Francezii din suita fostului împărat ar fi vrut ca pe piatră să se scrie „Napoleon”. Dar guvernatorul britanic al insulei, Hudson Lowe, insista ca inscripția să cuprindă, ca la orice muritor, prenumele și numele defunctului. Cum cele două părți nu s-au putut pune de acord, mormîntul împăratului a rămas anonim.

Cînd introducea vreun vizitator în anticameră, generalul Bertrand, mareșalul Curții în exil, anunța solemn:

mortuară a lui Napoleon, o meșă, o furculiță și un cuțit, un fular, o cămașă și o vestă.

— Poate că împăratul a avut mai multe veste, a sugerat careva dintre noi.

— Vă rog să mă iertați, am uitat să precizez că această vestă a aparținut lui Napoleon atunci cînd acesta era copil — ne-a lămurit atunci ghidul.

I. Cerniaks

RUANDA

Copiii pădurilor

La ora 7 seara era noapte neagră; de altfel așa se întîmplă de obicei în zonele subtropicale. Străbăteam cu mașina un drum de pădure invadat de ferigi, riscînd în orice clipă să intrăm într-un arbore sau să ne izbim de bivoli adormiți cărora le place, nu știu de ce, să se instaleze noaptea exact în mijlocul drumului.

Itinerarul nostru trecea peste versantele sistemului vulcanic Virunga, de la joncțiunea frontierei Congoului, Ugandei și Ruandei. În această zonă forestieră a Africii voiam să văd mai deaproape pigmeii. Cum era însă cam hazardat să fac călătoria de unul singur, am făcut apel la serviciile unui ghid, pe nume Reuben Rwandzgir. Acesta a acceptat să mă însoțească într-un ținut izolat din Ruanda, situat între lacul mlăștinos Mwuleru la est și vulcanii Muhavura și Karisimbi la vest. Undeva pe acolo se afla un sătuleț de pigmei; Reuben îi cunoștea căpetenia.

La vreo zece kilometri de sat, ghidul mi-a cerut să opresc mașina, m-a sfătuit să rămîn pe loc, iar el s-a așezat în pădure. Cum farurile erau stinse, m-am obișnuit repede cu întunericul și am zărit printre copaci o pată luminoasă tremurătoare; părea un foc de cîmp.

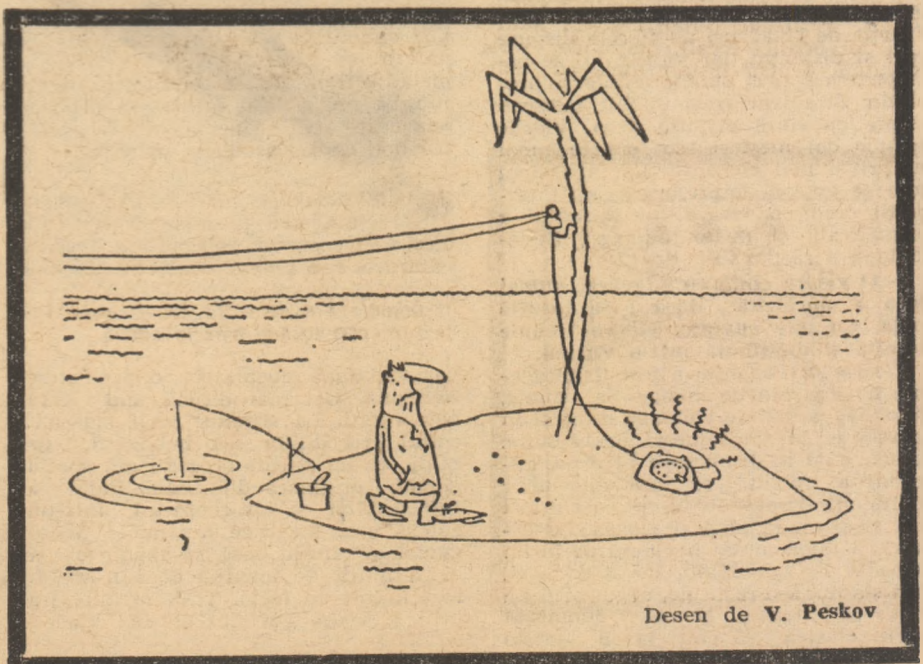
Așteptarea se prelungea. După vreo 40 de minute l-am zărit în sfîrșit pe Reuben care se întorcea însoțit de un pigmeu cu un arc pe umăr.

— Acolo unde vedeți un foc, mi-a spus ghidul, pigmeii au ucis un bivol. Dar la o oră țirzie ca asta chiar și ei se tem să umble prin pădure. Încît vînătorii au hotărît să aștepte zorile lingă prada lor. Numai că cei din sat n-au nici o bucată de carne. Deci vor trebui să se culce nemîncați. Dacă vreți să cîștigați încrederea pigmeilor, ar fi bine să viriți o halcă de carne în portbagaj și să vă duceți în sat împreună cu cîțiva vînători.

Am încărcat deci în mașină aproape un sfert de bivol și, însoțit de trei pigmei, m-am angajat pe o potecă aproape invizibilă. Pigmeii s-au instalat în spate. Unul dintre ei, pe nume Aamili, a început să cînte o melodie în care îi numea pe semenii lui „copiii ai pădurii”. Pigmeii au o încredere oarbă în clementa pădurii. Consideră că fac parte integrantă din pădure, care le dă adăpost și hrană. Încît se poate spune că credința în pădure este religia pigmeilor.

Aamili și-a terminat oda despre pădure exact cînd am intrat în sat. Cîțiva pigmei s-au apropiat de mașină ca să descarce carnea, iar Reuben m-a condus spre un ins cu fața brăzdată de riduri; era cel mai vîrstnic locuitor al satului. L-am salutată și l-am rugat să-mi îngăduie a rămîne cîteva zile printre ei. Mwiru, cum se numea bătrînul, a fost de acord.

S. Kulik



Desen de V. Peskov

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul





Voia bună și sănătatea, efecte imediate ale curei de aer, apă și nisip pe țărmul mării

Foto: A. Jigailov (A.P.N.)

O DUBLĂ CELEBRITATE

Ciudata vioară a lui Paganini

În fiecare an, într-una din sălile de concert ale orașului Genova se desfășoară un ritual devenit tradiție. Asistat de reprezentanți ai autorităților municipale, un meșter lutier descuie vitrina în care e păstrată vioara lui Niccolò Paganini și procedează la o minuțioasă „revizie tehnică” a instrumentului muzical. După care, vioara e înmănată concurentului câștigător al Concursului internațional de vioară „Paganini”, care capătă dreptul de a cînta, la concertul de închidere, la instrumentul celebrului compozitor și interpret.

O dată cu acest drept, câștigătorul concursului e supus însă unor emoții la care nu se aștepta. Astfel, de la primele acorduri, violonistul constată că nu poate stăpîni instrumentul, care scoate sunete reci, inexpressive. Interpretul are nevoie de ore, iar uneori de zile, pentru a se acomoda cu vioara-relievă și a interpreta, în final, cele două capricii de Paganini incluse obligatoriu în program. Iar după ce culge aplauzele publicului, interpretul declară, de obicei, că dificultățile se datorează, în primul rînd, dimensiunilor vioarei, mai mari decît cele obișnuite.

Construită de celebrul meșter lutier Guarneri, vioara lui Paganini e aureolată deci de o dublă celebritate. Din păcate, însă, ea e condamnată să moară. „Acest instrument rarisim — a declarat recent violonistul Salvatore Accardo — are proprietăți sonore absolut ieșite din comun. Dar e pe moarte, pentru că nimeni nu cîntă la el”.

Cel mai autorizat să-și spună părerea este însă meșterul Lorenzo Bellafontana, care îngrijește vioara lui Paganini. Iar el afirmă, în primul rînd, că vioara nu e mai mare, așa cum le pare interpretilor. Lungimea carcăsei ei nu trece de 35,4 centimetri și se încadrează deci în normă. Unele vioare construite de Stradivarius au 35,6 sau 35,8 centimetri. Vioara lui Paganini pare că este mai mare din cauza curbărilor ei mai accentuate. În ce privește sonoritatea instrumentului, meșterul Bellafontana precizează că ea se datorează și lemnului din care e fabricată. Esențele de lemn folosite cu predilecție de Guarneri au fibre dispuse egal și distanțat, iar vioarele lui se caracterizează prin sunete ample și profunde. Stradivarius și Amati foloseau esențe cu fibre dispuse dens. Viorile acestor doi meșteri scot sunete mai subțiri și mai elegante. La întrebarea cum se explică împrejurarea că interpretii cred că vioara lui Paganini e „complicată și neascultătoare”, Bellafontana a răspuns:

— O vioară cîntă cu adevărat numai dacă e „încălzită”, dacă i se insuflă viață. Cu alte cuvinte, vioara trebuie folosită și nu ținută într-o vitrină.

Vioara lui Paganini a fost dintotdeauna înconjurată de mister. Se spune, de pildă, că marele violonist a intrat în posesia ei în împrejurări neobișnuite. Astfel, aflat în drum spre Livorno, Paganini a trebuit să facă față unor eheltuieli neprevăzute, drept care a fost silit să-și vîndă pînă și vioara. La Livorno a împrumutat o vioară de la un negustor de antichități, iar a doua zi, cînd s-a dus s-o restituie, negustorul i-a spus: „Păstrează-o. Numai dumneata meriți cîntea să cînti la ea”. Într-o

scrisoare datată 8 aprilie 1839 Paganini a arătat însă că un admirator, generalul Pinot, i-a făcut cadou o vioară Guarneri.

În 1851, la 11 ani după moartea celebrului instrumentist, vioara lui a fost încredințată municipiului Genova „spre păstrare veșnică”. Aceasta fusese dorința lui Paganini. De atunci, celebra vioară zace, inactivă, pierzîndu-și treptat însușirile miraculoase.

Paganini își lubea nespuse de mult vioara. Cînd muzicianul s-a îmbolnăvit și o bună bucată de timp n-a putut cînta, vioara lui „s-a îmbolnăvit” și ea, sunetele ei au devenit mai surde. Îngrijorat, Paganini a apelat la un meșter, care a readus-o la viață. Acum e rîndul specialiștilor din zilele noastre să fie îngrijorați de soarta vioarei. Unii propun să fie încredințată, pe rînd, marilor violoniști, a căror artă ar înflori instrumentul în agonie. Autoritățile genoveze respectă însă cu strictețe ultima dorință a lui Paganini.

(După „Za rubejom”)

NOII VENIȚI

De pe toate continentele

Grădina zoologică din Moscova e frecventată anual de circa 3 milioane de vizitatori, atrași de sumentenia de viețuitoare din toate colțurile globului terestru.

Evident, mulțimea pensionarilor grădini moscovite pricinuieste îngrijitorilor destulă bătaie de cap. Căci toți au nevoie de supraveghere, îngrijire medicală și, bineînțeles, de o hrană



În primele zile de viață micul gaviai încape tocmai bine în palmă

variata, după gustul și dimensiunile fiecăruia. Cei mai dificili sînt însă noii veniți. La sfîrșitul lunii mai a.c. colțul crocodililor s-a îmbogățit, de pildă, cu un pui de crocodil din specia gaviai, originară din India. Puiul a fost instalat cu tot confortul într-un culcuș* cu... încălzire centrală. Micul gaviai a refuzat însă să mînce și ar fi murit de inaniție dacă n-ar fi fost hrănit cu forța. Tratamentul l-a priit și acum gaviaul crește vîzînd cu ochii.

Din Antartida au sosit șapte superbi pinguini imperiali. Primăvara moscovită s-a vădit însă a fi prea caldă pentru aceste făpturi polare, încît în colțul care li s-a rezervat au fost amenajate dușuri cu apă foarte rece. Pinguinii stau ore întregi sub duș, binevoind să iasă de sub el numai cînd îl zăresc pe îngrijitor cu hrana.

Alți noi veniți sînt cițiva canguri australieni, două ursoaice negre de Himalaia, mai multe maimuțe și două antilope africane kanna. Dar colecția grădini zoologice din Moscova este completată, bineînțeles, și cu specimene indigene. Din munții Asiei Centrale, de pildă, a fost adus un frumos exemplar de leopard al zăpezilor.

CÎND TUNĂ DIN SENIN

Fulgerele și cutremurele

Plecînd de la constatarea că de multe ori cutremurele sînt însoțite de descărcări electrice, seismologii au crezut că ele ar fi influențate într-o anumită măsură de cîmpurile electrice din atmosferă. Cercetări ulterioare au arătat însă că descărcările electrice iau naștere din cauza deformărilor suferite de unele minerale din scoarță, ca, de pildă, cuarțul. Într-adevăr, s-a văzut că prezența acestui mineral în cantități destul de mari și în stare cristalizată poate da naștere unor tensiuni electrice suficiente de importante spre a produce fulgere.

Cutremurele însoțite de fulgere se produc deci în regiunile unde există zăcăminte de cuarț. Așa a fost cutremurul din 1930, care a zguduit peninsula japoneză Idzu de Nord, regiune bogată în cîmpuri de lavă conținînd cuarț. Acest cutremur, ca și altele însoțite de fulgere, i-au făcut pe specialiștii japonezi să încerce să prevadă seismele după fulgerele iscate „din senin”.

Deocamdată nu există însă un studiu științific asupra corelației dintre fulgere și cutremure, dar seismologii sînt de acord că ea merită mai multă atenție.

D. Bakalov

CALEIDOSCOP

Patru categorii de oameni

În cursul călătoriilor sale prin America Latină, biologul german Alexander von Humboldt s-a întîlnit cu un înțelept, cu care a stat multă vreme de vorbă. Humboldt și-a notat, între altele, punctul de vedere al înțeleptului despre cele patru categorii de oameni:

1. Cei care știu și sînt conștienți că știu. Sînt oamenii învățați.
2. Cei care știu cîte ceva, dar nu-și dau seama de asta. Acești oameni dorm și trebuie deșteptați.
3. Cei care nu știu nimic și sînt conștienți că nu știu. Acești oameni trebuie ajutați.

„A varia în
„A varia varia în
„A varia varia varia în
„A varia varia varia varia în
„A varia varia varia varia varia în
„A varia varia varia varia varia în
„A varia varia varia varia varia în
„A varia varia varia varia varia în



4. Cei care nu știu nimic, dar nu-și dau seama că nu știu nimic. Acești oameni sînt proști și nu-i nimic de făcut cu ei.

Dacă dv. insistați...

— Abia acum înțeleg de ce sînt europenii atît de mîrgîniți! a exclamat un profesor universitar din statul Iowa (S.U.A.) cînd fizicianul von Karman i-a arătat vechiul oraș german Göttingen — Oamenii care se nasc și trăiesc printre ulicioare atît de strîmte nu pot avea vederi largi.

Răspunsul lui von Karman nu s-a lăsat așteptat:

— În Iowa sînt multe zone de deșert. Iar dacă dv. insistați asupra interdependenței dintre mediul înconjurător și facultățile intelectuale, începe să-mi explic modul de gîndire al unor profesori americani!..

(După „Tehnika-molodioj”)

ACUM 260 DE ANI

Farmacia cultivă plante medicinale...

Intorcîndu-se victorios din bătălia de la Poltava (1709), Petru cel Mare a trecut prin orașul ucrainean Lubni și, cu pasiunea-i caracteristică pentru inovații, a înființat acolo o farmacie. Această cea mai veche farmacie ucraineană trebuia, la recomandarea fondatorului ei, să se ocupe cu predilecție de cultivarea și stringerea plantelor medicinale. Așa s-a dezvoltat la Lubni o grădină botanică, care s-a transformat, cu anii, într-o importantă stațiune de studiu și valorificare a plantelor medicinale.

Acum zece ani, plantațiile stațiunii de la Lubni s-au îmbogățit cu o plantă medicinală rară și capricioasă, Panax Ginseng, numită și jensen (în limba chineză „rădăcina vieții”). Originară din Extremul Orient, jensenul preferă solurile umede și pădurile de pe meleagurile lui natale și se aclimatizează greu la condițiile artificiale. Dar cercetătorii din Lubni au reușit totuși să satisfacă capriciile jensenului și să obțină rădăcini de 110—120 de grame.



Fără cuvinte...

Desen de V. Kaneshin

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ-SOVIETICE

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR în perioada 20—27 august 1971

Vineri 20 august, ora 19: Simpozion: „România sub auspiciile democrației socialiste”. Vor vorbi: Romul Opre, director în Ministerul Justiției, Paul Schuster, scriitor, vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană, prof. univ. dr. Ludovic Tövissi, prorector al Academiei de studii economice. Urmează filmul documentar „Adunarea generală a salariaților Uzinei 23 August” și un film artistic.

Conferința: „Tradițional și modern în arhitectura cubaneză”. Va vorbi: arhitect Andrei Ion, arhitect șef al județului Teleorman. Urmează filmul documentar „Los Bucaneros” și un film artistic.

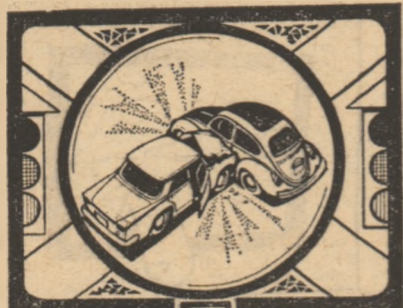
Manifestările au loc în grădina de vară a Casei prieteniei româno-sovietice din str. Batiștei nr. 14.

Simbătă 21 august, ora 19: Festival literar: „Țara sub flamuri de august”. Cuvînt introductiv: Eugen Frunză, poet. Își dau concursul actorii ai teatrelor din Capitală. Urmează filmul documentar „23 August 1970” și un film artistic.

Miercuri 25 august, ora 19: Ciclul: „Ritmurile erei socialiste”. Simpozion: „Asaltul maselor plastice în viața modernă”. Vor vorbi: prof. dr. ing. Anton Constantinescu, ing. Mihai Lucaci, director general al Grupului industrial de prelucrare a maselor plastice București, prof. dr. docent Silviu Țilenschi. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Joi 26 august, ora 19: Ciclul: „Univers științific sovietic”. Conferința: „Aportul crescînd al științei sovietice la dezvoltarea economică”. Va vorbi: acad. prof. Aurel Avramescu. Urmează filmul documentar „Întoarcere în lumea sunetelor” și un film artistic.

Vineri 27 august, ora 19: Ciclul: „Țările socialiste — orizont contemporan”.



PENTRU SITUAȚII NEDORITE:
ASIGURĂRI AUTO

NOUTATE DE SEZON!

ÎN AVANTAJUL
CUMPĂRĂTORILOR!

TÎRGUL DE VARĂ vă oferă noi și substanțiale avantaje la cumpărăturile pe care le veți face în perioada 19.VII—30.VIII 1971, la numeroase articole:

Țesături imprimate din mătase artificială, artificială mixtă și relon de producție internă.

Ciorapi pentru femei: supraelastici, din fire sintetice, cu romburi, tălpici.

Costume de baie: tricotate, din țesături bumbac, tip bumbac și amestec — pentru bărbați, femei și copii.

Compleuri, halate de baie, jachete din bumbac și amestec — pentru toate vîrstele.

Cămăși cu mîneacă scurtă sau lungă, fără insertie.

Uniforme școlare

Confecții din bumbac și amestec — pentru toate vîrstele; din lînă și tip lînă — pentru copii.

Confecții din țesături de vară rochii, bluze, capoade — pentru femei, adolescente, fetițe. De asemenea, confecții din mătase producție internă.

Pălării de pai și tip pai.

Sacoșe de pai, tip pai, pvc expandat, folio pvc.

Poșete de pai, tip pai, rafie sintetică, simplă sau combinată cu pvc și expandat.

Genți de voiaj din pvc și expandat.

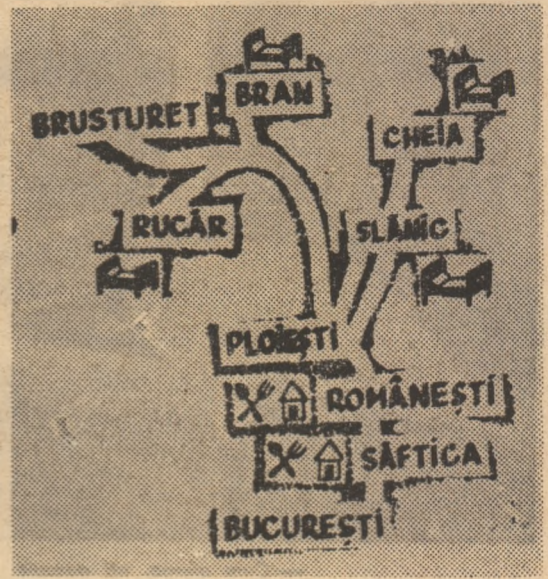
Pantofi și sandale cu fețe din diferite materiale: piele, textile, simplu sau combinat pvc, plasă relon, pvc superlac, cu talpă bovine sau de cauciuc — încălțăminte pentru bărbați, femei și copii.

TÎRGUL DE VARĂ vă invită în magazinele de confecții și încălțăminte, oferindu-vă în perioada 19.VII—30.VIII.1971 numeroase articole cu prețuri reduse, avantajoase.

(1842)



PENTRU DV.
CARE IUBIȚI
NATURA
ȘI APREȚIAȚI
CONFORTUL,
HANURILE
CABANELE ȘI
CAMPINGURILE
COOPERĂȚIEI
DE CONSUM
sînt gazde
primitoare



Restaurantul și campingul SĂFTICA
Restaurantul și campingul ROMĂNEȘTI
Hanul CHEIA
Hanul SLĂNIC
Hanul BRAN
Cabana BRUSTURET
Hanul RUCĂR

sînt numai cîteva dintre numeroasele unități turistice ale cooperăției de consum, care vă asigură condiții excelente de cazare, un sortiment variat de preparate culinare și băuturi

(1891)



— Fii cuminte, pușor. Modelele uniformelor școlare nu s-au schimbat. Dar cea veche ți-a rămas mică, așa că ți-am cumpărat una nouă-nouță...

IN MAGAZINELE DE CONFECȚII GĂSIȚI UN BOGAT SORTIMENT DE UNIFORME ȘCOLARE PENTRU TOATE CICLURILE. CUMPĂRAȚI DE PE ACUM COPIILOR UNIFORME, PENTRU A EVITA AGLOMERAȚIA.

(1875)



— Cum merge, ați pescuit ceva?

Vind convenabil capră

Din fragedă copilărie am fost nebun după bicicletă și n-am putut să sufăr laptele de capră. Mama era însă de altă părere: socotea că inventatorul bicicletei fusese un înverșunat dușman al omenirii și că laptele de capră era cel mai complex produs alimentar. În virtutea acestor convingeri mă îndopa în fiecare dimineață cu o cană mare de lapte gras, pe care îl înghițeam în silă, scirbit de ciudatul lui gust de cocleală. În schimb n-aveam bicicletă. Încît stăteam ore în șir cu ochii pironiți în stradă, urmărindu-i pe băieții de vîrstă mea care făceau fel de fel de exhibiții pe bicicletele lor. Metalul lucios strălucea în bătaia soarelui și eu simțeam că mi se umple inima de invidie.

De aceea uram capra cu patimă. Era o făptură obraznică, care își vîra nasul în toate cotloanele și behăia într-una. Apoi mi-am extins ura și asupra stăpînei ei, tanti Mașa, și asupra fiului acesteia, Garea, deși, în fond, era un băiat de ispravă.

Într-o bună zi, unchiul Sanea, fratele mamei, mi-a adus — închipuiți-vă! — cea mai frumoasă bicicletă pe care o văzusem vreodată, cu frînă de mină și far metallic. Brusca, viața mi-a părut mai suportabilă. Din zori și pînă seara eram călare pe bicicletă. I-am întrecut pe toți băieții din cartier, iar cînd n-am mai avut rivali am început să mă perfecționez în echilibristică. Seara, mama îmi număra vinătăile și cucuiele, mă oblojea și, suspinînd, bombănea ceva despre unchiul Sanea. În ce mă privește, nu m-am lăsat însă intimidat și am continuat să-mi însușesc arta menținerii echilibrului pe roata din spate. Eram fericit.

Un singur lucru îmi umbrea existența: cotidiană cană cu lapte de capră. Într-o zi mi-a venit, însă, o idee genială. Am pîndit momentul oportun, cînd mama nu era acasă, m-am așezat la mașina de scris și am bătut, cînd cu un deget, cînd cu două, cîteva propoziții care trebuiau să mă scape de coșmarul zilnic. A doua zi, dis-de-diminează, am luat pe furis borcanul cu clei și textele bătute în așchii, am încălecat pe bicicletă și am pornit-o pe străduțele încă pustii ale orașului nostru.

După încă o zi, la tanti Mașa s-au înființat primii vizitatori.

— Dv. vindeți convenabil o capră?
— Ce capră? s-a răstit tanti Mașa.
— Una albă, care dă mult lapte gras și gustos. Așa scrie în anunț.

Artăgoasă de felul ei, tanti Mașa i-a amenințat că dă drumul la ciini. Și avea doi dulăi care nu inspirau nici o încredere. Am simțit că mă cuprinde îngrijorarea, dar peste vreo jumătate de oră spre casa lui tanti Mașa a început să se scurgă un puhoi masiv de amatori de capre. Cumpărătorii sunau la ușă, apoi băteau la fereastră, iar cînd tanti Mașa încerca să-i alunge, începeau certuri interminabile.

Asta a durat cîteva zile. N-aș fi crezut că pe lumea asta, cu preocupări serioase, pot exista atîția amatori de a cumpăra capre. Pînă la urmă tanti Mașa n-a mai rezistat și a venit la mama să se plîngă de soartă.

M-am ascuns după ușă și am ascultat.
— Nu știu, zău, cine și-a bătut joc de mine în halul ăsta, se lamenta vecina noastră. Știu numai că e un om fără pic de inimă. Auzi la el! Cică „vind convenabil”! Păi căprița mea a fost și la expoziția mare, la Moscova!

Mama a încercat s-o liniștească, dar tanti Mașa o ținea una și bună:

— E un ticălos! N-o vînd și pace! Mai

bine o dau. Ia-o d-ta, Maria Petrovna! (Apoi, printre sughituri de plîns). Ai un suflet bun, căprița n-o să sufere la d-ta. Ia-o, zău așa! Băiețelul d-tale are nevoie de lapte de capră. Și apoi, nu mai pot să îndur canonul ăsta cu cumpărătorii, Ia-o! Zău, fie-ți milă de mine!

...De atunci au trecut mulți ani. Am cunoscut tot felul de bucurii și necazuri, dar n-am să uit niciodată următoarea scenă: ședeam pe un scăunel, în curte, și sorbeam cam în silă din infernală cană cu lapte de capră amestecat cu propriile mele lacrimi, în timp ce Garea, băiatul lui tanti Mașa, se plimba fudul, cu picioarele pe ghidon și cu mîinile la spate, pe bicicleta mea. Mai bine zis, însă, fosta mea bicicletă, dat fiind că mama o dăruise lui Garea, în schimbul caprei.

Igor Cehov

Secret profesional

Se apropia toamna și Igor Malkin hotărîse să-și cumpere o pălărie nouă. Drept care și-a luat nevasta și a pornit prin magazine.

— Să intrăm aici! a propus Malkin, oprindu-se în fața unei vitrine pline cu pălării.

Nevastă-sa, cumpărătoare cu experiență, a ezitat:

— Ne pierdem timpul. Mai bine să mergem la Magazinul Universal, e totdeauna aprovizionat cu mărfuri de sezon.

— Mă tentează anunțul ăsta, a insistat Malkin, arătînd spre un cogeamite panou pe care scria: „Serviciu exemplar. Vinzătorii noștri sînt laureați al concursului interrepublican de satisfacere impecabilă a exigențelor cumpărătorilor”.

— Bine, să încercăm, s-a învoit soția. Și într-adevăr, soții Malkin aveau să se convingă că anunțul corespundea realității.

Cum au pășit pragul magazinului, un vinzător a așezat pe tejghea pălării de toate formele și dimensiunile. La alegerea liber consimțită a clientului, Malkin și-a pus pe cap o pălărie de culoarea antracitului și a dat să se uite în oglindă.

— Mașa! Nu văd nimic! a scîncit el.

Nevastă-sa s-a întors și a văzut că pălăria i se infundase pînă peste ochi.

— Ți-e mare, încearc-o pe asta!

— Dați-mi voie, vă rog, a intervenit vinzătorul. Putem să facem două găuri pentru ochi.

— Încearc-o pe asta tiroleză, e ceva mai mică.

— Îmi stă în virful capului. Și dacă mă aplec, uite, cade!

— Dați-mi voie, vă rog, a intervenit vinzătorul. O prindem cu un elastic pe sub bărbie.

— Dar asta? Cum îți vine?

— Ceva mai bine, dar tot prea mare.

— Dați-mi voie, după prima ploaie o să fie tocmai bună, a intervenit vinzătorul.

— Nu, nu vreau să risc. Alege-mi te rog alta, Mașa!

Soția a cotrobăit prin vrafal de pălării și i-a întins una din fetru cafeniu.

— Păcat! a exclamat Malkin, încercînd să și-o potrivească. E frumoasă, dar mă stringe. Mă dor urechile.

— Dați-mi voie, vă rog, a intervenit vinzătorul. Urechile le putem scoate afară. Priviți, vă rog!

— Nu, nu! s-au îngrozit într-un glas soții Malkin. Mai bine ne ducem la Magazinul Universal!

— Dați-mi voie să vă explic! a insistat vinzătorul. Tovarășul are capul puțin prea rotund. Permiteți?

Și cît ai bate din palme, a cuprins între palme templele lui Malkin și a apăsat cu putere.

— Așa! a exclamat el apoi satisfăcut, privind capul ușor alungit al lui Malkin. Încercați acum pălăria asta de fetru!

Malkin s-a conformat. Pălăria îi venea ca turnată.

— Mulțumesc! a exclamat el, sincer recunoscător. Dar cum ați reușit?

— Secret profesional! i-a răspuns vinzătorul. Apoi, pe un ton mai puțin oficial: Ce să facem, tovarășe? Să-i lăsăm pe clienți să plece nemulțumiți?

A. Kuceaev



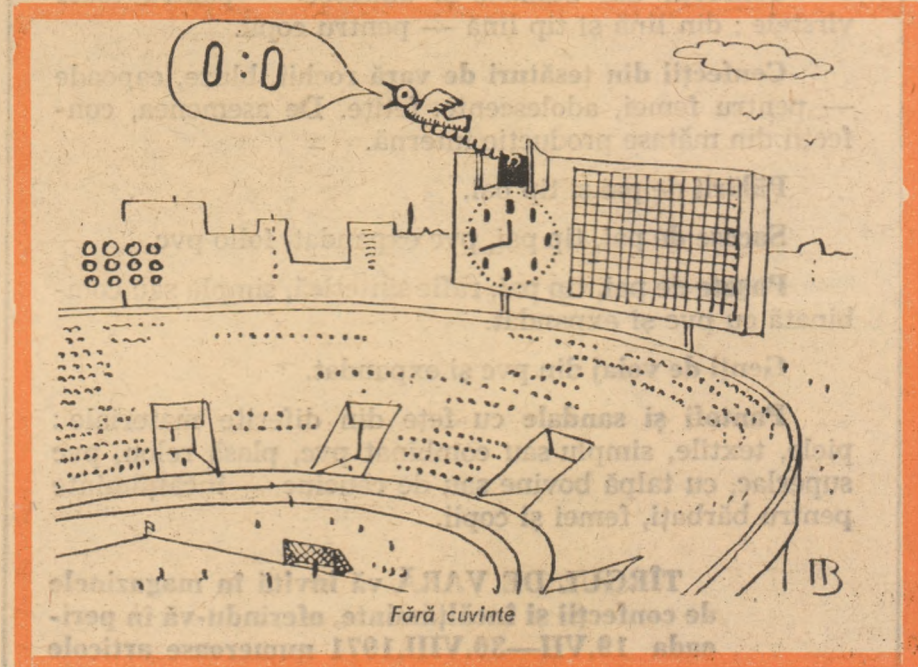
Desen de Vitali Peskov

B. U. M. G.

— Bună ziua. Sînt de la Biroul pentru ușurarea muncii în gospodărie. B.U.M.G. N-ați auzit de el? Funcționează de vreo două săptămîni. A fost inițiat din inițiativă bărbătească, pentru a ușura munca femeilor în afara orelor de serviciu. M-am înscris de bunăvoie la B.U.M.G., încît după terminarea serviciului vă stau la dispoziție. Cum de v-am ales tocmai pe dv.? Aveți serviciu? Soțul dv. are și el serviciu? Atunci de ce puneți asemenea întrebări? Pariez că azi n-ați avut timp să ștergeți praful. Și nici ieri. (Sufală). Mă vedeți? Eu nu vă văd. Și la mine acasă e aceeași poveste. Nevastă-mea nu prididește să le facă pe toate. Îmi dați deci voie să vă ajut? Eram convins că n-o să aveți nimic împotriva. Nici nevastă-mea n-ar fi obiectat. Unde țineți cîrpele de praf? Dar ligheanul, mătura, peria? În baie? Să mergem!

Vai, ce harababură e aici! Rufele neșpălate, oglinda pătată, faianța... ce să mai zic! Parcă aș fi la mine acasă. Nevastă-mea nu mai prididește. Știți, și eu am serviciu. După serviciu lucrez din greu în cadrul B.U.M.G. Am să vă spal rufe. N-aveți nimic împotriva, sper? Cred și eu. Vasăzică astea sînt puse la mușcat, astea trebuie puse la fierț. Unde aveți aragazul? Da, în bucătărie. Să mergem în bucătărie.

Dumnezeule, dar ce se petrece aici? Ați terminat cu gătitul? Nu, desigur, n-ați reușit. Ca nevastă-mea (Se aude soneria de la ușa de intrare). O clipă. Mă duc să văd cine e. (Se întoarce). A venit băiatul dv. de la școală. Vasăzică, ai școală după amiază? Cum te cheamă? Sașa? Bună ziua, Sașa. Cum a fost azi la școală? Ai luat un patru?! Vai-vai-vai! Un patru la început de săptămînă! Cum așa, doi de patru? Părinții n-au grijă de tine? Ah, da, mama nu prea are timp. Bine, dar tata? Da, înțe-



Fără cuvinte

umor
ur umor umor u.
r umor umor umor
umor umor umor umo
ior umor umor umor u.
umor umor umor umor
nor umor umor umor um
r umor umor umor umor
mor umor umor umor umc



leg, și el e destul de ocupat. Ca acasă. Mă rog, o să ne ocupăm deci și de Sașa. Tot în cadrul B.U.M.G. Scoateți uniforma, Sașa. Iar pe mămica s-o lăsăm să se recreeze. Duceți-vă la cinema. De cînd n-ați mai văzut un film? Da, da, ca nevastă-mea. Sper însă că B.U.M.G. o să vă fie de folos. Acum încercați să vă odihniți puțin. O clipă numai: unde e sarea? Să sareș supa asta. Așa. (Gustă). Hm, are un gust ciudat. Ce să fie? Parcă aș fi gustat săpun. Vai, m-am zăpăcit! Am sărat rufe! Puse la fierț! Ce faci acolo, Sașa? Ți s-a scos uniforma? De ce? A, da, eu ți-am spus s-o scoți! Dar asta ce-o mai fi? De unde băltoaca asta în bucătărie? Hm! E clar. Am lăsat robinetul deschis la baie. Nu face nimic. Oricum trebuie să spal podeaua (Freacă de zor podeaua din bucătărie). Vai de mine, parcă miroase a ars?! (Adulmecă). Ah, da, am pus la fierț cartofi. Dar cartofii fierți nu miroș a ars. Ciudat! Înseamnă că legumele astea nu mai fierb, ci se prăjesc. Să mă uit. (Aleargă). Nu, nu cartofii se prăjesc, ci rufe! Ce vrei, Sașa? Ți-e înșeamă? Ciudat. De ce ești dezbrăcat? A, da, ți-am spus să-ți scoți uniforma. Dar de ce ți-am spus? Nu știi? Bine, dacă tot ți-ai scos-o, du-te în baie și spală-te pe față și pe mîini. Poftim? Chiuveța e plină cu rufe? Vino aici, spală-te în bucătărie. Ești gata? Atunci vino încoace să mînci. Fără mîncare. Ce-ai aia nu-mi place? Să sareș, dacă e nesărat. Miroase a săpun? Nu face nimic, săpunul e sănătos. Îți prinde bine. Uite în ce hal arăți. Netuns, nemineat, parcă ai fi Vova al meu. Parcă sună cineva. Mă duc să văd. A venit mămica. Sașa. Dar cît e ceasul? Zece?! Dumnezeule! Numai două ore pînă la miezul nopții și eu n-am făcut mare lucru! Bine, bine, îl duc pe Sașa la culcare. Mai ales că oricum e pe jumătate dezbrăcat. Duceți-vă și dv. la culcare. Mîine vă sculați cu noaptea în cap. Ca nevastă-mea. Cum ce mai am de făcut? O groază de treburi! N-am gătit nimic pentru mîine. Vai de capul meu! (Aleargă de culo-colo). Să gătesc... Să limpezesc rufe... Să mătur... să calc... să cumpăr... (Soneria de la intrare). Cine o mai e? (Se duce să deschidă). Cine ești d-ta? Ce soț?! Ce cauți aici? Cine te-a chemat? Aici totul e în ordine. Am ușurat munca femeilor în afara orelor de serviciu. Mai bine du-te la mine acasă. Nevastă-mea nu prididește să le facă pe toate. Iar eu n-am timp s-o ajut. Dimineața la serviciu, seara la B.U.M.G. Du-te, te rog, la mine acasă. Trebuie să ușurăm munca bietelor femei...

I. Ghindin